

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของ
โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

มุกิตา อุดมะพันธุ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ มุกิตา อุดมะพันธ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....
.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ชีระวนิชตระกูล)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ชีระวนิชตระกูล)

.....กรรมการ
(ดร.ชัยพนธ์ รังงาม)

.....กรรมการ
(ดร.พัชรี สร้อยสกุล)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่...๕...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศฉายุ
ธีระวิชิตระกุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลักงานนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง
ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ชัยพนธ์ รังงาม และ ดร.พัชรี สร้อยสกุล กรรมการสอบงานนิพนธ์
ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ผลงานทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากคณะครู ผู้บริหาร โรงเรียน
กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ที่ใช้ในการวิจัยทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูจดเวทิตาแด่
บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา
และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

มุกิตา อุตมะพันธุ์

58920795: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม/ การประสานความร่วมมือ/ การพัฒนาวิชาการ/ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
 มุทิตา อุตะมะพันธ์: การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือ
 ในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 (THE INVOLVEMENT OF THE COMMUNITY IN THE
 MANAGEMENT OF TECHNICAL COOPERATION OF WATSAWANGAROM SCHOOL
 UNDER THE CHONBURI EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3) คณะกรรมการ
 ควบคุมงานนิพนธ์: สถญาญ ชีระวณิชตระกูล, กศ.ด. 101 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสิ้น 20 คน และผู้เสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน และส่วนที่ 2 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน แสดงให้เห็นการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีวิธีการการมีส่วนร่วม 7 ประการ ดังนี้ 1) การค้นหาปัญหาและสาเหตุตลอดจนความต้องการ 2) การวางแผนดำเนินงาน 3) การตัดสินใจ 4) การปฏิบัติภารกิจ 5) การติดตาม และประเมินผล 6) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน และ 7) การสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาวิชาการมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน คณะครูต้องทำความเข้าใจ และพร้อมให้ความร่วมมือ ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรนิเทศติดตาม รวมทั้งมีการประชุม คณะกรรมการร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน มีการปรับกระบวนการทัศน์เชิงรุก โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพิ่มเติมสื่อการเรียนการสอนทางด้านเทคโนโลยี รวมทั้งมีการติดตามการนิเทศคณะครูอยู่เสมอ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน โรงเรียนให้มีความหลากหลาย

58920795: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: INVOLVEMENT/ COOPERATION/ ACADEMIC DEVELOPMENT/
WATSAWANGAROM SCHOOL

MUTHITA AUTTAMAPHAN: THE INVOLVEMENT OF THE COMMUNITY IN THE MANAGEMENT OF TECHNICAL COOPERATION OF WATSAWANGAROM SCHOOL UNDER THE CHONBURI EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3.

ADVISOR: SADAYU TEERAVANITRAKUL, Ed.D. 101 P. 2017.

This research has an objective to study participation and the development of community participation in cooperative participation of academic development between Watsawangarom school and the local community under The Chon buri educational service area office 3. The representative samples were teachers, board of education, local leaders and parents. The total number of participants was twenty. The proponents of participatory development were three experts. The in-depth interview tool was divided into two parts. The first part was expressing opinions about cooperation in the academic development between Watsawangarom school and the local community. The second part was the development of community participation for collaborative cooperation in the academic development between Watsawangarom school and the local community. The research found that

1. Community participation in collaborative development between Watsawangarom school and local community demonstrate that the involvement of the community and those involved. There are seven ways to participate: 1) finding the problem and its causes and needs 2) planning the work 3) decision 4) Action 5) monitoring and evaluation 6) publicity of contributions and 7) support of local wisdom. This is the way to make the participation between school and local community in academic development effective.

2. Guidelines for the development of community participation, teachers must endeavor to grasp and ready to cooperate in teaching management. Directors should monitor teaching management. There is also a joint committee meeting to plan the implementation. There is an aggressive paradigm shift by allowing parents to participate in decision-making. Teachers have more teaching materials in technology. As well as being tracked supervision of teachers is consistent and publicity of the school's work is diverse.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
คำถามในการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
สภาพทั่วไปของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3	8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ	14
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	28
การวิจัยเชิงคุณภาพ	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน	55
ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสาน ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน	66
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
สรุปผลการวิจัย	73
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก	87
ภาคผนวก ข	91
ประวัติย่อของผู้วิจัย	101

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2558 จำแนกรายวิชา	11
2	สรุปสาระสำคัญส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน	65
3	สรุปสาระสำคัญส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน	70

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์	10
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“...ปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่ง ทั้งของชีวิตและส่วนรวม คือ การศึกษาซึ่งเป็นรากฐาน ส่งเสริมความเจริญ ความมั่นคงเกือบทุกอย่างในบุคคล และประเทศชาติ ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาของ อนุชนทุกระดับ จึงควรทราบตระหนักในความสำคัญองงานที่ตนทำ ทั้งต้องพยายามปฏิบัติให้ ได้ผลสมบูรณ์ เต็มความมุ่งหวัง เจตนาของการศึกษานั้น กล่าวโดยสรุป คือ การวางรากฐานที่ถูกต้อง ในตัวบุคคล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และความรู้ทั้งปวง สำคัญที่สุด คือ รากฐานด้านความรู้รับผิดชอบ ชั่วดี รู้จักคิดตัดสินใจตามทางที่ถูก ที่เป็นธรรม ที่สร้างสรรค์ ผู้จัดการศึกษาต้องดำเนินงานให้ได้ ประโยชน์พร้อมดังนี้ จึงจะเรียกได้ว่า ปฏิบัติการถูกต้องครบถ้วน เป็นการศึกษาแท้...” พระบรม ราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูใหญ่โรงเรียน และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2518

จากพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้กล่าว มาในข้างต้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาคือเป็นสิ่งสำคัญ และควรมีการพัฒนาปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ผู้จัดการศึกษาต้องเป็นผู้วางรากฐานในแต่ละบุคคลของผู้เรียนให้เหมาะสมต่อความสามารถตาม ศักยภาพ และบริบทรอบ ๆ ให้เป็นประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ มีความพร้อม ทางด้านร่างกาย และจิตใจใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ในส่วนของการศึกษานั้นเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ที่ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การพัฒนา ผู้เรียนให้มีการเรียนรู้สูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติการศึกษาไว้ใน มาตรา 8(6) ว่าการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม และมาตรา 29 ว่าให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาหรือร่วมหาวิธีการสนับสนุนแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ กับสถานศึกษาให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่ออนาคตของชาติและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนต่อไป

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม^๑นั้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและสถานศึกษาขอความช่วยเหลือจากชุมชน สถานศึกษาก็ให้ความช่วยเหลือชุมชน และใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เนื่องจากผู้เรียนในสถานศึกษามาจากครอบครัวที่อยู่ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ที่บ้านหรือชุมชน มีการร่วมกิจกรรมกับชุมชน ตลอดจนการทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ปรเมษฐ์ โมลี (2552) กล่าวว่า การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนเป็นการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ ให้นำความรู้ไปใช้ในชุมชน การช่วยแก้ปัญหาในชุมชน เชิญวิทยากรบุคลากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน การประสานงานกับผู้ปกครองให้สนใจในการศึกษาของนักเรียน และช่วยอบรมนักเรียนที่บ้าน ทั้งนี้ ครูต้องเป็นผู้นำและเครือข่ายร่วมมือกับชุมชนกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา ร่วมมือร่วมใจกับชุมชน เพื่อให้ทราบกันว่าการจัดการศึกษานั้น ไม่ใช่เป็นเพียงหน้าที่ของครูแต่ฝ่ายเดียวแต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของผู้ปกครองและชุมชนอีกด้วย

โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์เป็น โรงเรียนระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านหนองน้ำเต่าลอย ตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีการจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียน และจัดการศึกษาตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่ให้มีส่วนร่วมกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ หรือหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำซึ่งล้วนเป็นการจัดการศึกษาที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาวิทยากร และแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปเผยแพร่ และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างสูงสุด ถึงแม้จะมีกิจกรรมมากมายเพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีส่วนร่วมกับชุมชน แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคมากมายหลาย ๆ ด้าน สภาพชุมชนที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ทำงานเกษตรกรรม และทำงานในโรงงานจึงไม่มีเวลาในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ ผู้ปกครองเพียงบางส่วนที่ให้ความร่วมมือการจัดการศึกษาจึงยังไม่มีหลากหลาย นโยบายและคำสั่งจากส่วนกลางไม่เป็นที่เข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนเพียงบางส่วน เกิดความเข้าใจกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำให้การมีส่วนร่วมกับชุมชนในด้านการบริหารงานวิชาการยังเกิดขึ้นไม่มากเท่าที่ควร จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานการศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และนำข้อมูลที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

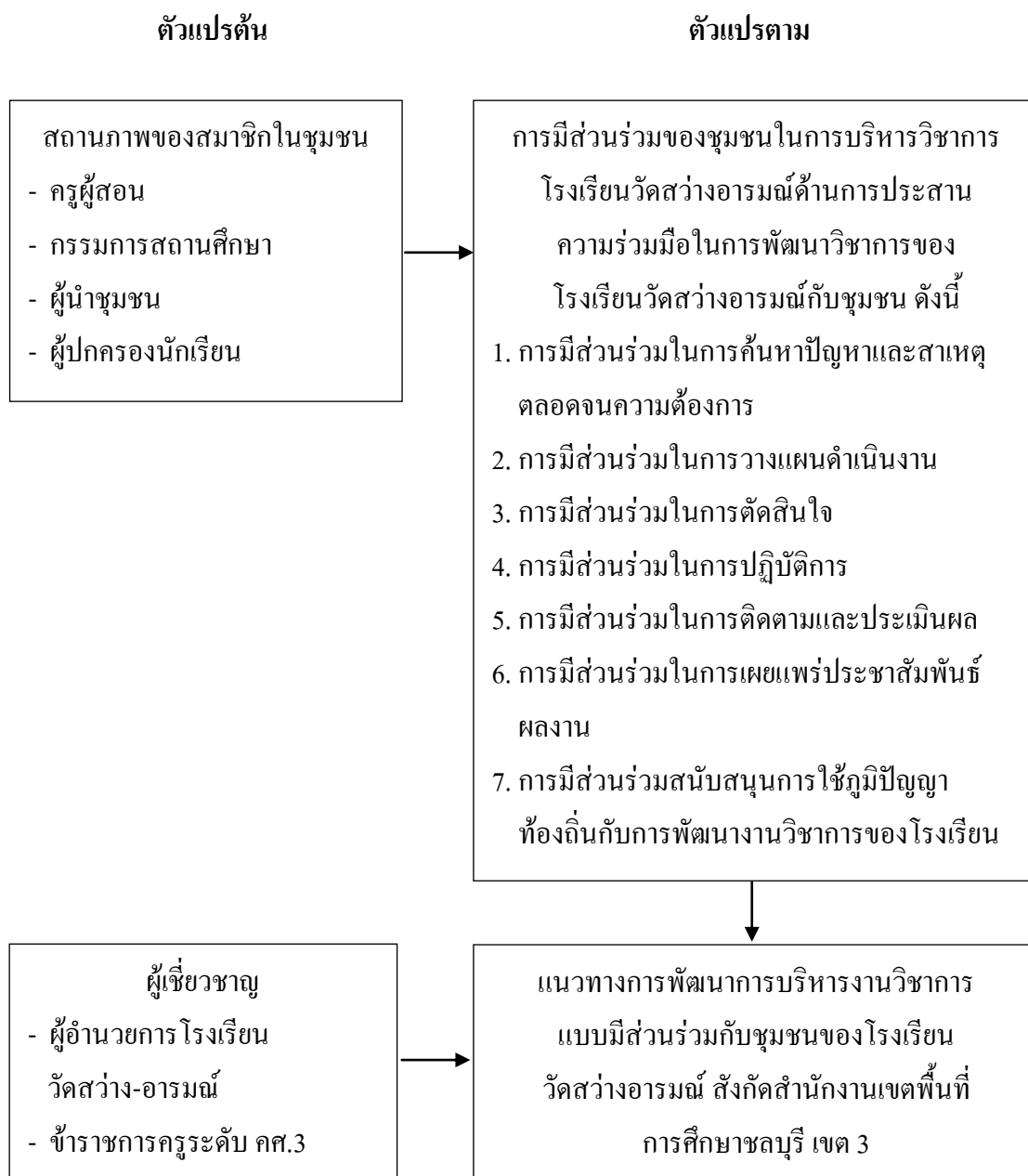
1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

คำถามในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชนมีวิธีการอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชนมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ยึดกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 7) ที่จำแนกออกเป็น 17 ด้าน โดยระบุศึกษาเพียง 1 ด้าน คือ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรวิชาอื่น ดังภาพประกอบแนวคิดวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ ให้สอดคล้องกับชุมชน
2. เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนในการการบริหารการศึกษาของโรงเรียน
วัดสว่างอารมณ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือ
ในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

2. วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์
เพื่อให้ได้ข้อมูล

2.1 ศึกษาสภาพบริบทของชุมชนกับโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์และแผนปฏิบัติการ
ประจำปีของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

2.2 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนของโรงเรียน
วัดสว่างอารมณ์

2.2.1 วิเคราะห์เอกสาร แผนปฏิบัติการของโรงเรียน

2.2.2 สังเกตการณ์ดำเนินงานของครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่นและ
ผู้ปกครอง

2.2.3 สังเคราะห์ปัญหาเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสัมภาษณ์

2.2.4 สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา
ผู้นำท้องถิ่น ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 23 คน

2.3 สรุปการมีส่วนร่วมและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้าน
การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สังเคราะห์จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล
ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 23 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

การมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ ด้านการประสานความร่วมมือ
ในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การประชุม การแสดงความคิดเห็น รวบรวมข้อมูล
และตัดสินใจ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
6. การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนทุกชนิดในโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ ตามขอบข่ายงานวิชาการ ดังนี้
 - 1.1 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ กับชุมชนเพื่อให้ดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดและประสบความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ
2. การมีส่วนร่วม หมายถึง ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหารงานวิชาการด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
4. ครู หมายถึง ครูผู้สอนที่ทำการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
5. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่สถานศึกษา และคนในชุมชน คัดเลือก ซึ่งถือว่าเป็นผู้รับผิดชอบและมีความตั้งใจจะอุทิศตนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้เจริญก้าวหน้าและมีความใกล้ชิดกับสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และบทบาทในการประกันคุณภาพการศึกษา
6. ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง ผู้นำที่อยู่ในชุมชน หมู่ 1 และหมู่ 8 ตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากทุกคน หรือผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานต่าง ๆ หรือผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกในชุมชน
7. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
8. แนวทางการพัฒนา หมายถึง ทางปฏิบัติที่ไว้เป็นแนวในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งอย่างเป็นระบบให้ดีขึ้นกว่าเดิม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษามีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
 - 2.1 ความหมายการบริหารงานวิชาการ
 - 2.2 การวางแผนงานวิชาการ
 - 2.3 กรอบงานบริหารวิชาการ
 - 2.4 การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 3.1 ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 3.2 ประเภทของการมีส่วนร่วม
 - 3.3 หลักการและการบริหารแบบมีส่วนร่วม
4. การวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 4.1 กระบวนการทัศน์ในการวิจัย
 - 4.2 ลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 4.3 การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
 - 4.5 การเขียนรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3

สภาพทั่วไปของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ ที่ตั้ง เลขที่ 1 ตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โทร 038-227000 โทรสาร 038-227000 e-mail: watsawangaromschool.@gmail.com เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื้อที่ 8 ไร่ 1 งาน 64 ตารางวา เขตพื้นที่บริการ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 หมู่ 8 ตำบลโป่ง โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ในชั้นอนุบาล 1 และ 2 และระดับประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 รวม 8 ชั้นเรียน ปัจจุบันมีนายวีรศักดิ์ เกาหมอ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะ เป็นชุมชนขนาดเล็กมีประชากรประมาณ 700 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน ได้แก่ เทศบาลตำบลบ้านโป่ง อาชีพหลักของชุมชน คือ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่นับถือศาสนา พุทธประเพณี/ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ ประเพณีแข่งเรือยาว ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา อาชีพหลัก คือ เกษตรกรรมและรับจ้าง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจ/ รายได้ โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี 30,000 บาท จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 4 คน โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตใกล้แหล่งเรียนรู้ทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เมืองพัทยา วัดสว่างอารมณ์ และได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและเทศบาลตำบลโป่งเป็นอย่างดี

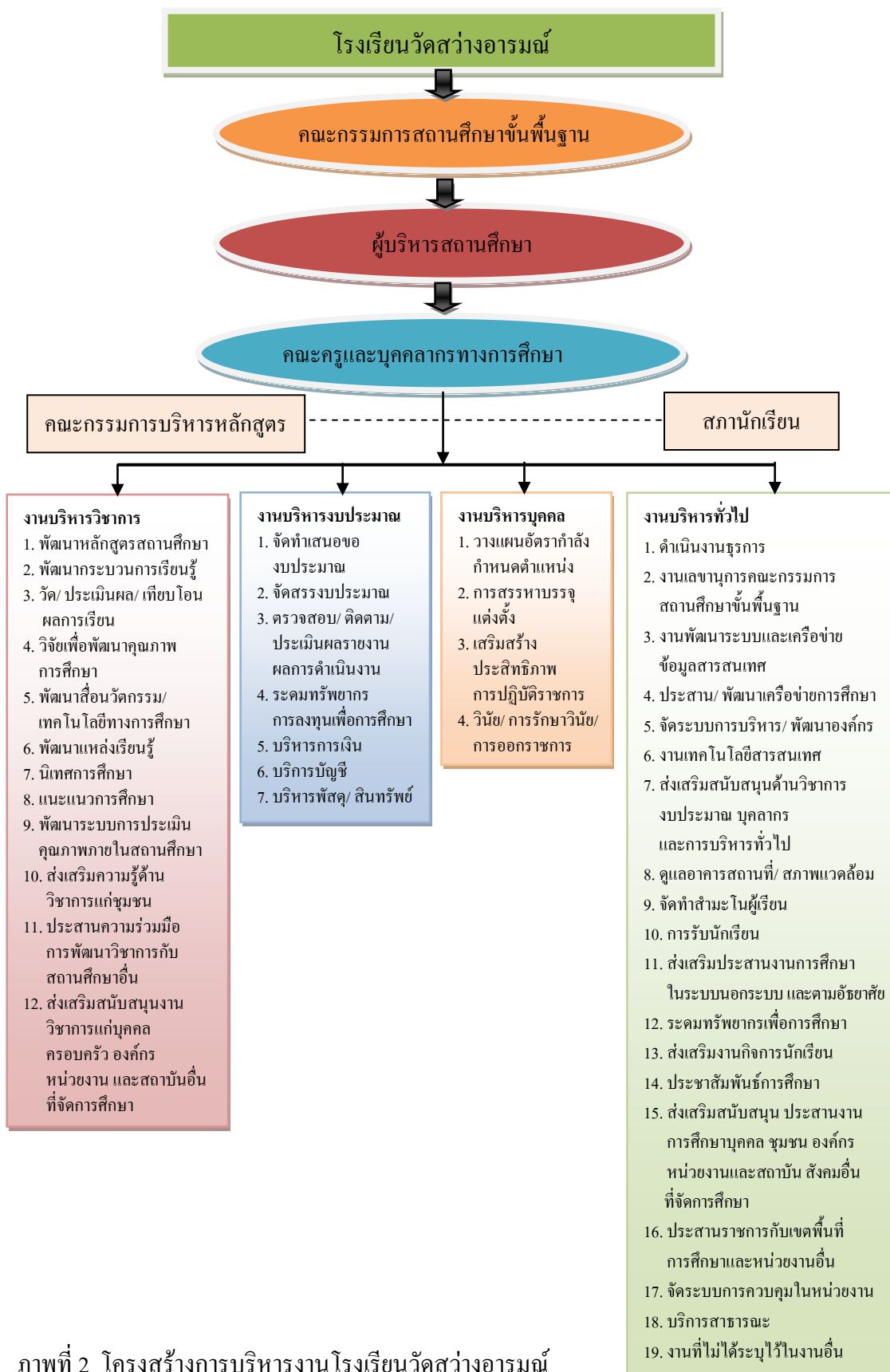
ปราชญ์ชาวบ้าน/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สถานศึกษาเชิญมาให้ความรู้แก่ครู นักเรียนในปีการศึกษาที่รายงาน

1. นางสาวสุภารมณ บำรุงยา ให้ความรู้เรื่องการจัดดอกไม้ การทำดอกไม้ผ้าใยบัว การผูกผ้า สถิติการให้ความรู้ในโรงเรียนแห่งนี้ จำนวน 20 ครั้งต่อปี
2. นางบุญส่ง ลาลบ ให้ความรู้เรื่องการทำดอกไม้จันทร์ สถิติการให้ความรู้ในโรงเรียนแห่งนี้ จำนวน 10 ครั้งต่อปี

โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

โครงสร้างการบริหารงาน

ให้แบ่งส่วนราชการ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายใน
สถานศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมุ่งพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สรุปผลการดำเนินงาน ได้ดังนี้

ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2558 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาหลัก 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ ไม่มีระดับชั้นใดที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2557 กับปีการศึกษา 2558 ปรากฏว่า

ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนน (ลดลง/ เพิ่มขึ้น) ในปีการศึกษา 2557 และค่าเฉลี่ย 5 วิชาหลัก มีคะแนน (ลดลง/ เพิ่มขึ้น)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2558 จำแนกรายวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

วิชา	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ/ ปีการศึกษา					2553-2554	2554-2555	2555-2556	2557-2558
	2554	2555	2556	2557	2558	เพิ่ม/ ลด	เพิ่ม/ ลด	เพิ่ม/ ลด	เพิ่ม/ ลด
ภาษาไทย	37.88	33.67	59.20	58.00	41.00	4.00	25.00	1.26	16.95
คณิตศาสตร์	58.91	36.94	77.10	55.00	32.00	22.00	40.00	22.00	22.11
วิทยาศาสตร์	33.86	30.00	56.70	55.50	29.00	3.80	26.00	1.21	25.53
สังคมศึกษา	36.00	40.00	68.70	54.00	36.00	4.00	28.00	14.70	17.26
ภาษาอังกฤษ	60.00	17.33	60.70	77.50	24.70	42.00	43.00	16.70	52.76
เฉลี่ย 5 กลุ่มสาระ	45.33	31.58	64.50	60.00	33.00	13.70	32.00	4.52	26.93

โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ ประสบความสำเร็จด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสามารถเพิ่มอัตราการเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลดอัตราการออกกลางคัน แต่เนื่องจากมีเด็กนอกเขตพื้นที่บริการการศึกษามาเข้าเรียน และบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษา โดยเฉพาะประชากรแฝงผู้อพยพย้ายถิ่นฐานจากต่างจังหวัด มาประกอบอาชีพในเขตพื้นที่เศรษฐกิจ เขตอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีฐานะยากจนและไม่มีทะเบียน

บ้านอยู่ในเขตพื้นที่การปกครอง จึงยังคงมีเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาที่ต้องได้รับการดูแล
อยู่จำนวนมาก

วิสัยทัศน์

ภายในปี พ.ศ. 2561 โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์เป็นสถาบันหลัก ในการจัดการและส่งเสริม
สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เยาวชนในวัยเรียนได้เรียนอย่างทั่วถึง มีคุณธรรมนำ
ความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์
สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีเป้าหมาย
สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน

พันธกิจ

1. พัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. ส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน
3. พัฒนาคณาจารย์ด้านวิชาการ และเทคโนโลยี
4. พัฒนาภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่นและเป็นแหล่งเรียนรู้
5. จัดหาและผลิตสื่อที่เพียงพอต่อการเรียนการสอน
6. ใช้ระบบบริหารจัดการแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงาน

ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา

7. ยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้มีเป้าหมายสอดคล้องกับประชาคมอาเซียน

ค่านิยมองค์กร

พัฒนาคน มุ่งผลสัมฤทธิ์งาน ยึดหลักธรรมาภิบาล สู่มาตรฐานสากล

เป้าประสงค์

1. นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานและหลักสูตร
2. ครูได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นครูดีมีคุณภาพจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐาน
3. โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารครอบคลุมชัดเจนบริหารงานแบบมีส่วนร่วมได้

ผลสัมฤทธิ์ของงาน

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาให้มีมาตรฐานตามหลักสูตร

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพและส่งเสริมครูนักเรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับประชาคม

อาเซียน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียน

การสอนและด้านวิชาการสื่อเทคโนโลยีให้มีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วม และร่วมมือกับ โรงเรียนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนจัดการศึกษาให้โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ เป็นโรงเรียนที่น่าอยู่น่าเรียน

จุดเน้นการดำเนินงานของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

จุดเน้นที่ 1 ขกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 5

จุดเน้นที่ 2 จัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ด้วยการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจและความพร้อม ในการประกอบอาชีพ

จุดเน้นที่ 3 จัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคม โลก

จุดเน้นที่ 4 พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างยั่งยืน

จุดเน้นที่ 5 พัฒนาวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง

จุดเน้นที่ 6 ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนระดับห้องเรียนตามมาตรฐานห้องเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

จุดเน้นที่ 7 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในตามที่กำหนดในกฎกระทรวงอย่างครบถ้วน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และผ่านการรับรองมาตรฐานจาก สมศ.

จุดเน้นที่ 8 บริหารจัดการสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษาในเชิงรุกทุกรูปแบบ

จุดเน้นที่ 9 จัดสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและการอยู่อาศัย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์นั้นมีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นสถาบันหลักที่จัดการและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการการศึกษาให้แก่เยาวชนให้มีความรู้ ครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ความหมายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วม ในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งงานวิชาการ ที่ครูจะต้องปฏิบัติจะประกอบด้วยภารกิจหลัก

การวางแผนงานวิชาการ (Academic affair planning)

การวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารงานทุกชนิดเพราะการวางแผนเป็นการกำหนด สิ่งที่เราคาดว่าจะดำเนินการในภาระงานนั้น การบริหารงานวิชาการก็เช่นกัน ดัง ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 122) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการวางแผนงานวิชาการ ไว้ดังนี้

1. สถานศึกษามีงบประมาณและทรัพยากรจำกัด การวางแผนจะช่วยให้ประหยัด ทรัพยากรได้ทางหนึ่ง
 2. การวางแผนเป็นตัวกำหนดว่าจะทำอะไร อย่างไร เมื่อไหร่ และโดยใคร การวางแผน จะทำให้เราสามารถคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า
 3. สถานศึกษาประกอบด้วยหน่วยงานย่อยหลายหน่วยงาน เช่น งานวิชาการ งานกิจการ นักเรียน งานธุรการ ซึ่งแต่ละงานก็มีแผนของตน และประสานงานแผนกันได้เพื่อการบรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์การ
 4. การวางแผนสามารถทำให้องค์กรพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการได้
- กิติมา ปรีดีดิติก (2532, หน้า 58-59) เสนอแนวทางและขั้นตอนในการวางแผนงาน วิชาการ ไว้ดังนี้
1. ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการ เพื่อให้แผนความคิด ที่กว้างขวาง
 2. จัดแบ่งงานวิชาการออกเป็นด้าน ๆ เช่น งานหลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น
 3. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรที่จะใช้สอน รวมทั้งภาระงานด้านอื่น ๆ ของงานวิชาการ

4. จัดวางแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับภาระหน้าที่ด้านวิชาการในแต่ละเรื่อง ซึ่งโดยทั่วไปจะมีสองลักษณะ คือ งานเก่ากับงานใหม่ ถ้าเป็นงานเก่าก็อาจจะเริ่มจากสิ่งที่เคยทำมาแล้วและพัฒนาเพิ่มเติมต่อเนื่อง และถ้าเป็นงานใหม่ก็ช่วยกันระดมความคิดและริเริ่มวิธีการใหม่ ๆ ต่อไป

5. จัดทำขั้นตอนในการปฏิบัติในรายละเอียด มีแผนและปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น PERT CPM และ Grant chart เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้นพอสรุปได้ว่า การวางแผนงานวิชาการหมายถึงการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดจะดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาและดำเนินการวางแผนในการดำเนินงานตามขอบข่ายงานวิชาการที่หน่วยงานรับผิดชอบ ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อไป และเมื่อพิจารณาในบริบทการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติแล้วข้างต้น หน่วยงานทางการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ก็จะวิเคราะห์และวางแผนดำเนินงานวิชาการตามขอบข่ายงานของหน่วยงานในความรับผิดชอบของตน ตามกรอบนโยบายและแผนของกระทรวง และความต้องการจำเป็นของพื้นที่ สำหรับงานวิชาการที่สำนักงานเขตพื้นที่ควรวางแผนและดำเนินการ มีดังนี้ (สมาน อัสวภูมิ, 2552, หน้า 270-273)

1. งานมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา
2. งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
3. งานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
4. งานนิเทศการศึกษาและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา
5. งานวัดผลและประเมินผลการศึกษา
6. งานวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษา
7. งานกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

ส่วนงานวิชาการที่สถานศึกษาควรวางแผนและดำเนินการนั้นมีดังนี้

1. งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
2. งานจัดการเรียนการสอน
3. งานสื่อและนวัตกรรมการสอน
4. งานวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
5. งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
6. งานวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
7. งานส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน

กรอบการบริหารงานวิชาการ

แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษา ตามภาระงานที่กำหนดในกฎกระทรวง และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 โดยคำนึงถึงหลักการใน 8 ประการ ที่กำหนดไว้ ในกฎกระทรวงเป็นสำคัญ และยังมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง ช่วยเหลือ ดูแล พัฒนาสถานศึกษาประเภทที่สอง พร้อมทั้งกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศสถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง และที่สอง

สถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง มีอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษา ด้วยโรงเรียนเอง ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ ทั้ง 8 ประการ

สถานศึกษาประเภทที่สอง ยังไม่มีอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษาด้วยโรงเรียนเอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือ ดูแล หรือทำการแทนในบางเรื่องให้ รวมทั้งพิจารณาจัดเครือข่ายสถานศึกษาประเภทที่สอง ตามความเหมาะสมบริบทของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งเร่งพัฒนาสถานศึกษาประเภทที่สอง และเครือข่ายสถานศึกษาประเภท ที่สอง ให้เป็นสถานศึกษาที่หนึ่ง

แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงาน บุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีรายละเอียดดังนี้

การบริหารงานวิชาการ

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและ สังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม

1.2 มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด

1.3 มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการ เรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้

1.4 มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.5 มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ขอบข่ายและภารกิจงาน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ

2.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

2.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

2.9 การนิเทศการศึกษา

2.10 การแนะแนว

2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวทัศน์ หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

2.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

2.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. การบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษา สถานศึกษาดำเนินการได้ทุกรายการตามภาระงานที่กฎกระทรวงฯ และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

4. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

ภาระงานด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทั้ง 2 ประเภท ต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

- 4.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 4.2 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 4.3 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

5. ขอบข่ายการดำเนินงานของสถานศึกษา

- 5.1 วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำไว้
- 5.2 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาหรือกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาให้ความสำคัญ
- 5.3 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 5.4 จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาเพื่อนำไปจัดทำรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนประเมินผลและปรับปรุง
- 5.5 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ

6. การวางแผนงานด้านวิชาการ

- 6.1 วางแผนงานด้านวิชาการ โดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 6.2 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

- 7.1 จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษา
- 7.2 จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการเรียนรู้ออกไปนอกห้องเรียน เพื่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 7.3 ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้
- 7.4 จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 7.5 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

7.6 ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการ
ด้วยโอกาสและมีความสามารถพิเศษ

8. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

8.1 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดย

8.1.1 จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น

8.1.2 จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย
จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

8.2 จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
กระทรวงศึกษาธิการ

8.3 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
ได้แก่ การศึกษาด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ
ผู้ปกครอง พิกัด และการศึกษาทางเลือก

8.4 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของ
ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และโลก

8.5 สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การสอนและ
อื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยความร่วมมือของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษา

8.6 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา

8.7 นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

9. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

9.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ
ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

9.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์
ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

9.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้
คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

9.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน
สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

9.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

9.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

10. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนบทบาทและหน้าที่ ของสถานศึกษา

10.1 กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตร สถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ

10.2 จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผล ของสถานศึกษา

10.3 วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน และอนุมัติผลการเรียน

10.4 จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มี ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

10.5 จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

10.6 จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

10.7 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่าง ๆ รายปี/ รายภาค และตัดสินผลการเรียนการผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

10.8 การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน และเสนอคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและวิชาการ พร้อมทั้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการเทียบโอน

11. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

11.1 กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

11.2 พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหา เหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้ แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ

11.3 พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

11.4 รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

12. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

12.1 จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กับการจัดกระบวนการเรียนรู้

12.2 จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ จัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑน์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ Resource center สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมชาติ เป็นต้น

12.3 จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษาของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/ แผนที่ และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑน์ พิพิธภัณฑน์วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

13. การนิเทศการศึกษา

13.1 สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง

13.2 จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึง และต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ

13.3 จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

14. การแนะแนว

14.1 กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

14.2 จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน

14.3 สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน

14.4 ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้สามารถ บูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยง สู่การดำรงชีวิตประจำวัน

14.5 คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะอนุกรรมการแนะแนว

14.6 คู่มือ คำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ

14.7 ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

14.8 ประสานงานด้านการแนะแนว ระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว

14.9 เชื่อมโยงระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

15. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

15.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน

15.2 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนา งานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์เรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

15.3 จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (แผนกลยุทธ์/ แผนยุทธศาสตร์)

15.4 ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนิน โครงการ/ กิจกรรม สถานศึกษา ต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วม และวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming cycle) หรือที่รู้จักกันว่าวงจร PDCA

15.5 ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

15.6 ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

15.7 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

16. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

16.1 จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น

16.2 ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน

16.3 ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ

16.4 พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

17. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

17.1 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

17.2 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

17.3 ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในท้องถิ่น ๆ

17.4 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น เป็นต้น

18. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

18.1 ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

18.2 จัดให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา

18.3 ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ร่วมกันจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

18.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

18.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น

18.6 ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณเพื่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

19. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

19.1 ศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบ และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

19.2 จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

19.3 ตรวจสอบร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา และแก้ไขปรับปรุง

19.4 นำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

19.5 ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

20. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

20.1 ศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

20.2 จัดทำหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

20.3 ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

21. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

21.1 จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดการและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะไรและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

21.2 พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะไรและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

21.3 พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

21.4 พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน

21.5 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหาผลิตใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (ชวัช คชการ, 2552, หน้า 1-9)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาควรมีการวางแผนงานหน้าที่ความรับผิดชอบตามขอบข่ายงานวิชาการ เช่น งานหลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอน งานนิเทศ เป็นต้น ทุกคนในสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งงานวิชาการที่จะต้องปฏิบัติจะประกอบด้วยภารกิจ ดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามความเหมาะสมบริบทของสถานศึกษา และความต้องการของชุมชน

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน

หวน พันธุพันธ์ (ม.ป.ป., หน้า 1-7) ได้กล่าวถึง ประเด็นของการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนว่า เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สำหรับกลุ่มบุคคลในสถานศึกษานั้น ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา (อธิการบดี ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่) ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ รวมทั้งครูอาจารย์ทุกคน ย่อมจะดำเนินงานในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วย เช่น การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ที่บ้านหรือนำไปใช้ในชุมชน หรือนำความรู้ไปช่วยแก้ปัญหาในชุมชน บุคคลในสถานศึกษาไปร่วมกิจกรรมในชุมชน

สถานศึกษา ขอความช่วยเหลือจากชุมชน สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือชุมชน สถานศึกษาใช้ทรัพยากรในชุมชน เป็นต้น

การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การดำเนินงานในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จะดำเนินงานได้หลากหลาย ดังนี้

1. การสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในครอบครัวและชุมชน เช่น การละเว้นจากยาเสพติด การลดละเลิกอบายมุข การลดละเลิกใช้ยาฆ่าแมลง การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า การปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกป่ารักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เนื้อหาวิชาเหล่านี้เมื่อผู้เรียนเรียนในสถานศึกษาแล้ว ผู้สอนจะย้าให้ผู้เรียนนำไปใช้ในครอบครัวและชุมชน และติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองให้อบรมดูแลผู้เรียนว่านำความรู้ไปใช้หรือไม่ อย่างไรอีกด้วย

2. สถานศึกษาขอความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งจะขอความร่วมมือจากชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้ คือ

2.1 ขอความร่วมมือในด้านการเป็นวิทยากร หรือเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ เช่น ในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ศิลปพื้นบ้าน ช่างทอผ้า ช่างจักสาน ช่างแกะสลัก ช่างปั้น และช่างตัดผม เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ที่ดียิ่ง จะดำเนินการได้โดยเชิญมาเป็นวิทยากร หรือให้ผู้เรียนไปศึกษาไปฝึกงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้

2.2 ขอความร่วมมือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุครุภัณฑ์จากชุมชน เช่น ขอบริจาคเงินจากธนาคาร บริษัทห้างร้าน ในชุมชนเพื่อนำมาใช้จ่ายในสถานศึกษา หรือเป็นเงินทุนสำหรับผู้เรียนที่ยากจน ขอบริจาคหนังสือเครื่องเขียนจากสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ร้านจำหน่ายเครื่องเขียนแบบเรียน ขอบริจาคข้าวสาร ผัก ผลไม้ ไข่ไก่ จากประชาชนในชุมชนเพื่อนำมาทำอาหารกลางวันแก่ผู้เรียนในสถานศึกษา เป็นต้น

3. สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือหรือบริการชุมชน ซึ่งอาจจะดำเนินการได้หลากหลาย เช่น

3.1 จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับประชาชนในชุมชน เช่น การตอนติดตาต่อกิ่งต้นไม้ การเกษตรผสมผสาน การเลี้ยงปลาในนาข้าว การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำอาหารทำขนม การใช้คอมพิวเตอร์ การแก้และซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น

3.2 ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ความรู้เกี่ยวกับอาหาร ยารักษาโรค (ยาชุด ยาแก้ปวดต่าง ๆ) โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ การรักษาโรคแบบธรรมชาติบำบัด อันตรายจากยาฆ่าแมลงในผักผลไม้ การเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรรมทางเลือก เป็นต้น

3.3 จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เช่น สถานศึกษาทำหอกระจายข่าว แล้วถ่ายทอดเสียงจากรายการวิทยุที่เป็นความรู้เพื่อประชาชนจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หรืออ่านข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย เป็นต้น

3.4 การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน สถานศึกษาจะดำเนินการได้โดยจัดโครงการพัฒนาชุมชน โดยชุมชนสนับสนุนด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ เช่น ขุดลอกคูคลองที่ตื้นเขิน ขุดคูระบายน้ำ ซ่อมสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน ทำความสะอาดวัดและตลาด เป็นต้น

4. บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของสถานศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน เช่น ให้ประชาชนในชุมชนใช้หอประชุม ใช้ห้องสมุด ใช้ห้องพยาบาล ใช้โรงอาหาร และใช้สนามกีฬา เป็นต้น

5. การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง และผู้เรียนตามบ้าน เช่น เมื่อผู้เรียนเจ็บป่วย หรือผู้สอนไปแนะนำผู้เรียนทำแปลงเกษตรที่บ้าน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น ร่วมงานการทอดกฐินที่วัด ร่วมงานมงคลในชุมชน เป็นต้น

6. การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา เช่น จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษา อาจทำในรูปของจดหมายข่าว วารสาร จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้มาติดต่อสอบถามหรือให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อสถานศึกษา

7. การเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมาประชุม เช่น ในวันปฐมนิเทศ นักเรียนใหม่ วันเปิดเรียนในภาคเรียนแรกของปีการศึกษา เป็นต้น

8. การรายงานผลการเรียนและอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ เช่น การรายงานเป็นประจำวัน หรือการทำสมุดพกประจำตัวนักเรียน ซึ่งจะมีทั้งผลการเรียน ความประพฤติ สุขภาพ และอื่น ๆ

9. การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ แบ่งออกได้เป็น 4 ข้อย่อย ดังนี้

9.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ นักวิชาการ ครูอาจารย์จากสถานศึกษาอื่น ศิลปินพื้นบ้าน ผู้อาวุโส ผู้เป็นปราชญ์บุคคลในหมู่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งนำมาใช้ในลักษณะขอคำปรึกษาและข้อเสนอแนะ หรือเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียน เป็นต้น

9.2 ทรัพยากรวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ วัสดุทัศนูปกรณ์ สถานศึกษาอื่น นำมาใช้ในลักษณะของการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา การร่วมมือทางวิชาการ เป็นต้น

9.3 ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา ทะเล ปะการัง หิน แร่ธาตุ สัตว์ป่า สมุนไพร ซึ่งจะนำมาใช้ในลักษณะเป็นสื่อการเรียนการสอน การไปทัศนศึกษา การช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น

9.4 ทรัพยากรสังคม ได้แก่ วันสำคัญ ศิลปะพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณวัตถุสถาน ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาใช้ได้ ในลักษณะให้ครูอาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักเรียน

เข้าร่วมกิจกรรมโดยตรง จัดนิทรรศการ การศึกษาหาข้อมูลเพื่อจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น
 กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป. อ้างถึงใน ครุณี จันทร์แก้ว, 2554, หน้า 62) ยังได้กล่าวถึง ประเด็น
 การบริหารแบบมีส่วนร่วมใน ด้านการบริหารวิชาการ สรุปได้ดังนี้ ด้านวิชาการควรเปิดโอกาสให้
 ชุมชนเป็นวิทยากรในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมจัดทำหลักสูตร กำหนดขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับ
 วิชาชีพท้องถิ่น จัดชุมชนและสถานประกอบการเป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงาน ร่วมวางแผนนโยบาย
 และแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น นำความรู้ด้าน
 เทคโนโลยีพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดหลักสูตรประสานกับวิทยากรสมัยใหม่
 จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินงานด้าน
 วิชาการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือกับ
 ชุมชน การนำทรัพยากรในชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้กระบวนการบริหารงาน
 วิชาการของสถานศึกษาพัฒนาไปอย่างมีคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นวิทยาการ
 สมัยใหม่อีกแนวหนึ่งที่สำคัญในด้านการความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงาน
 เพื่อที่จะนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจ วิธีการดังกล่าวจะทำให้เกิดการยอมรับในวัตถุประสงค์
 มีผลทางด้านจิตใจที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการสนับสนุน และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร
 ซึ่งสาระของการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการให้ความหมายไว้มากมาย
 มีทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ใคร่ขอความหมายของคำว่า
 “การมีส่วนร่วม” นานาพรรณสนะจากนักวิชาการและผู้ทำวิจัยต่าง ๆ มากกล่าว ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่ง
 ที่จะทำให้มองเห็นภาพของการมีส่วนร่วมได้ชัดเจน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538, หน้า 237) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม
 หมายถึง รูปแบบของความเกี่ยวข้องผูกพันร่วมกัน (Involvement) ของสมาชิกในการประชุมหรือ
 เพื่อตัดสินใจและควบคุมการทำงานร่วมกัน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องด้าน
 จิตใจและอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสถานการณ์
 กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการ (Contribution)
 เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น อีกทั้ง ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าว

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527, หน้า 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ ควบคุมการใช้ทรัพยากร กระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปของการกำหนดชีวิตของตน อย่างเป็นตัวของตัวเอง

ไพรัตน์ เคะชรินทร์ (2552) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้แก่ประชาชนในชุมชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัคร ให้เขามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือหลายเรื่องรวมกัน

อาร์นสไตน์ (Arnstein, 1969, p. 219) เห็นว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มียุทธศาสตร์ใดเลยย่อมไม่ได้ผล การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1981, p. 4) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บริการเป้าหมาย

- การปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

การมีส่วนร่วมในการศึกษากับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษา

ถ้าจะพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วม จะเห็นว่ามีหลายลักษณะ หลายรูปแบบวิธีการ บางคนเพียงบริจาคช่วยเหลือ โรงเรียน ให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนหรือแม้แต่ช่วยเหลือประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียน เหล่านี้ถือว่ามีส่วนร่วม แต่จะมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาคด้วยหรือไม่นั้นก็ต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งการมีส่วนร่วมในการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษามีข้อสังเกต ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษา เช่น การบริจาคเงินช่วยเหลือ การร่วมแรงจูงใจ โรงเรียน การเข้าประชุม การบริจาคที่ดินสร้างโรงเรียน การซื้อคอมพิวเตอร์ให้ เป็นต้น ในลักษณะนี้ไม่ถือเป็นเรื่องของการบริหาร เพราะว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเท่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ในหลักการบริหารจัดการจะมีกระบวนการและขอบเขตที่แน่นอน เช่น มีการใช้ทรัพยากร ใช้เทคนิคในกระบวนการบริหาร ดังนั้น จึงต้อง

พิจารณาว่ากิจกรรมของผู้เข้าร่วมมีลักษณะใดและเข้าข่ายการบริหารจัดการหรือไม่ ในกรณีนี้ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นใหม่นั้น จะเข้าลักษณะของการร่วมบริหารกิจการของสถานศึกษาเพราะมีการวางแผน การประชุม การแสดงความคิดเห็น การประสานงาน การรายงาน และติดตามผล เป็นต้น

ประเภทของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษา ที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรคไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่าเป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักจะทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

ลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นพิจารณาได้หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าสนใจจะศึกษาในด้านใด บางท่านพิจารณาจากกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การเลือกตั้ง การประชุม บางท่านก็พิจารณาในเชิงการบริหาร เช่น การมีส่วนร่วมในแนวราบ-แนวตั้ง เป็นต้น

อาร์นสไตน์ เห็นว่าการมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย (Democratic leadership) ว่ามีสูงหรือต่ำ อาร์นสไตน์ได้ใช้อำนาจการตัดสินใจเป็นเกณฑ์ในการบ่งบอกการมีส่วนร่วมโดยสรุปเป็นขั้นบันได (Participation ladder) 8 ขั้น และใน 8 ขั้น จัดได้เป็น 3 กลุ่ม หรือ 3 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม
2. การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีหรือร่วมเพียงบางส่วน
3. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงคือมีอำนาจและบทบาทมาก

บันไดขั้นที่ 1-2 รวมเรียกว่าขั้นการมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม หมายถึงประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

บันไดขั้นที่ 3-5 รวมเรียกว่าขั้นการมีส่วนร่วมระดับพอเป็นพิธีหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้ในบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น เพราะบางส่วนผู้มีอำนาจเต็มสงวนเอาไว้ แต่ก็นับว่ายังดีกว่าขั้น 1-2

บันไดขั้นที่ 6-8 รวมเรียกว่าขั้นการมีส่วนร่วมระดับอำนาจของประชาชน ซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก โดยพัฒนาจากขั้น 6-7 จนถึงขั้นที่ 8 ขั้นควบคุม โดยประชาชนเป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชน โดยตรงหรือผ่านตัวแทน

บันไดแต่ละขั้นมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นจัดการ (Manipulation) เป็นการเข้ามาบีบบังคับในกิจกรรมหนึ่ง ๆ โดยมีได้มุ่งหวังจะเข้ามาเพื่อมีส่วนร่วมในการบริหาร แต่แฝงพฤติกรรมไว้เพียงเพื่อต้องการแสดงเพื่ออวดตนเองให้คนอื่นสนใจหรือรู้จักเท่านั้น คล้ายกับการจัดการแสดง บางท่านเรียกว่าขั้นหุ่นเชิด

2. ขั้นบำบัดรักษา (Therapy) เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำมีความหวังที่จะให้ทุกคนเชื่อฟังและปฏิบัติตามที่ผู้นำต้องการ คล้ายกับหมอรักษาคนไข้เมื่อวินิจฉัยโรคแล้วก็สั่งยาให้รับประทานและให้พักผ่อน คนไข้จะต้องปฏิบัติตามอย่างเดียว

3. ขั้นแจ้งข่าวสาร (Informing) เป็นลักษณะที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารเพียงเล็กน้อย คล้ายกับเมื่อมีการประชุม ประธานในที่ประชุมจะเป็นผู้พูดเพื่อชี้แจงนโยบาย วิธีการดำเนินงาน เป้าหมาย ฯลฯ เป็นส่วนใหญ่เพียงผู้เดียว แต่จะเปิดโอกาสให้ที่ประชุมซักถามข้อสงสัยในตอนท้ายแล้วปิดการประชุม ซึ่งจะเป็นลักษณะเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่มีหน้าที่คอยชี้แจงตอบคำถามของผู้มาติดต่องานเท่านั้น ไม่มีการเสวนากันไปมากกว่านี้

4. ขั้นให้คำปรึกษา (Consultation) การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เหมือนกับกรณีพิเศษงานของผู้บริหารหรือหัวหน้างาน เมื่อผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นอะไร ผู้บริหารจะรับฟังแต่จะปฏิบัติตามหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากกว่าขั้นแจ้งข่าวสาร (Informing)

5. ขั้นปลอบใจ (Placation) เป็นลักษณะที่ผู้นำทำที่ท่าว่าเห็นด้วย มีท่าทีคล้ายตามมีความเห็นใจ กระตือรือร้นที่จะทำตามข้อเสนอแนะของผู้ตาม หรือคล้ายกับการปลอบและให้กำลังใจผู้มีปัญหา แต่ในส่วนลึกมิได้เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะนั้นเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะข้อเสนอแนะไม่ตรงกับแนวคิดของผู้บริหารก็ได้

6. **ขั้นเป็นหุ้นส่วน (Partnership)** เป็นการมีส่วนร่วมที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมกันตัดสินใจ ซึ่งคล้ายกับการดำเนินกิจกรรมของห้างหุ้นส่วน

7. **ขั้นมอบอำนาจ (Delegated power)** เป็นการที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ให้ผู้ตามปฏิบัติงานแทนการมอบอำนาจเช่นนี้ ผู้ปฏิบัติงานมีอำนาจหน้าที่เท่ากับผู้มีอำนาจทุกประการ และมีอิสระในการแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้รับมอบอำนาจเป็นที่ไว้วางใจของผู้บริหาร นับว่าเป็นการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น

8. **ขั้นควบคุมโดยประชาชน (Citizen control)** เป็นลักษณะที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมตัดสินใจในกระบวนการบริหารอย่างแท้จริง มีอำนาจและบทบาทหน้าที่ในองค์กรมากที่สุด บางท่านเรียกขั้นนี้ว่าขั้นอำนาจและควบคุม (Power and control)

กล่าวโดยสรุป ลักษณะการมีส่วนร่วมประเภทนี้ พิจารณาจากพฤติกรรมของผู้นำว่า เปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด หรือมอบอำนาจการมีส่วนร่วมเท่าใด เป็นการพิจารณาถึงการพัฒนาในระดับของการมีส่วนร่วมจากน้อยไปจนถึงมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 8 ระดับขั้น ดังกล่าว (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553, หน้า 10-20)

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การประชุม การแสดงความคิดเห็น รวบรวมข้อมูล และตัดสินใจ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

6. การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน

เครื่องมือการบริหารแบบมีส่วนร่วม

เครื่องมือการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีหลายประเภทแตกต่างกันไปตามลักษณะของงาน รวมถึงบทบาทและภาวะผู้นำด้วย แต่จะกล่าวพอสังเขป ดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษา (Consultation) เป็นรูปแบบหนึ่งที่ผู้นำหรือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือระหว่างผู้ดำเนินการกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นก่อนที่ผู้บริหารจะวินิจฉัยเพื่อให้ภารกิจนั้น ๆ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ อาจจะเป็นการจัดตั้งชั่วคราวเพื่อปรึกษาปัญหาเฉพาะหน้าหรือจะกระทำในรูปของการให้เป็นที่ปรึกษา กรรมการ ประธาน หรือในรูปของคณะกรรมการ (Committee) ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเหล่านี้ ผู้บริหารอาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ การปรึกษาหารือเป็นการรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลบางประการ

ก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินการ และเพื่อประเมินผลบางประการที่อาจมองข้ามไป นอกจากนี้ การปรึกษาหารือยังเป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจ และเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะทางเลือกประกอบการตัดสินใจ รูปแบบของการให้คำปรึกษาหารือนี้เหมาะสำหรับการบริหารภารกิจที่ไม่ใหญ่โตหรือใช้กับผู้บริหารระดับต้น

2. การทำงานเป็นทีมหรือการสร้างทีมงาน (Team building) เป็นกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันทำงานให้เสร็จตามวัตถุประสงค์ซึ่งในการทำงานนั้น ทุกคนจะต้องเข้าใจ ในวัตถุประสงค์มีการประสานงานและสามารถทำหน้าที่แทนกันได้อย่างราบรื่น

หลักการทำงานเป็นทีม

- 2.1 มีการวางแผนในการทำงานร่วมกัน
- 2.2 ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- 2.3 มีบรรยากาศในการทำงานแบบประชาธิปไตย
- 2.4 มีการประสานงานกัน
- 2.5 มีการตัดสินใจร่วมกัน
- 2.6 ความสำเร็จของงานจะต้องถือว่าเป็นผลงานของกลุ่ม มิใช่เกิดจากผู้ใดผู้หนึ่ง

3. กลุ่มคุณภาพงาน (QC Circle) การบริหารวิธีนี้เรียกได้หลายอย่าง เช่น กลุ่มสร้างคุณภาพงาน กลุ่มกิจกรรม QC กลุ่มพัฒนาคุณภาพงาน ฯลฯ ซึ่งล้วนมาจากคำว่า Quality control circle เป็นการทำงานของกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 3-15 คน แต่นิยมกันมากคือ 8-9 คน จากแผนกงานเดียวกัน เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สุขศึกษา และพลศึกษา หรือภาษาต่างประเทศ เป็นต้น มาพบปะกันเป็นประจำ ควบคุมคุณภาพงานของการปฏิบัติงาน ปรับปรุงวิธีการทำงาน โดยมาร่วมกัน คิดค้นหาสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์จนได้ข้อสรุปของปัญหา จากนั้นจึงเสนอแนวการแก้ไขวิธีการนี้เหมาะสำหรับใช้กับบุคลากรในระดับพนักงาน ผู้ปฏิบัติงานในองค์การ (Worker) หรือระดับหัวหน้างาน (Foreman)

4. การรับฟังข้อเสนอแนะ (Suggestion program: SP) เป็นงานที่ผู้บริหารเปิดโอกาสหรือกระตุ้นให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการทำงาน เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วิธีนี้จะเน้นไปที่แต่ละบุคคล ซึ่งตรงกันข้ามกับการบริหารโดยใช้กลุ่มในการแก้ปัญหา ข้อคิดเห็นนี้จะต้องมีสมาชิกทั้งหมดอย่างน้อยร้อยละ 15

5. การฝึกอบรมที-กรุป (T-group approach or sensitivity) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปของการฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการ โดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ นั่งพูดคุยกันอย่างเปิดเผย โดยทุกคนจะต้องทำความเข้าใจบุคลิก ค่านิยม แรงจูงใจและปัญหาอุปสรรคในการทำงาน

การฝึกอบรมประเภทนี้จึงเน้นกระบวนการ (Process) มากกว่าเนื้อหา (Content) ซึ่งจะช่วยให้รู้จักกับตนเองดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ทัศนคติที่ดี

6. การมอบอำนาจ (Delegated power) ดังได้กล่าวแล้วว่าคนคนเดียวยากที่จะทำอะไรให้สำเร็จได้โดยลำพัง โดยเฉพาะงานใหญ่โต และมีความซับซ้อน ดังนั้น ต้องมีการมอบหมายงานหรืออำนาจบางส่วนให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำแทน ผู้รับมอบอำนาจก็จะมีภาระหน้าที่ที่ได้รับรวมถึงอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินใจและสั่งการเท่าที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งวิธีการนี้เท่ากับเป็นการกระจายอำนาจ (Decentralization) เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหาร สร้างบรรยากาศในการทำงานแบบประชาธิปไตยและเปิดโอกาสทางเลือกให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการบริหาร อย่างไรก็ตาม อำนาจในการปกครองหรือการบังคับบัญชายังคงอยู่กับผู้บริหารสูงสุด (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553, หน้า 24-27)

หลักการและการบริหารแบบมีส่วนร่วม

หลักการสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ การสร้างบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ร่วมงาน เกิดความเข้าใจปัญหาของหน่วยงาน สำหรับการเพิ่มค่าจ้างนั้นไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจให้ทำงานได้เต็มที่ แต่การให้รางวัลด้วยการชมเชย ยกย่อง ให้เกียรติ กลับเป็นแรงกระตุ้นสำคัญ ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดพลังต่าง ๆ ในการทำงานเมื่อประสบความสำเร็จ คนทำงานย่อมมีความภาคภูมิใจ แม้จะไม่ได้เงินหรือค่าจ้างเป็นการตอบแทนก็ตาม จากหลักการดังกล่าว จึงสรุปเป็นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการทำงานในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในกระบวนการบริหาร
2. โดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์มีข้อจำกัดทางด้านร่างกายสติปัญญา ความสามารถ เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ทำให้ไม่สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยคน ๆ เดียว จึงต้องมีการร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหาในข้อจำกัดดังกล่าว
3. การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้การทำงานมีประสิทธิภาพสำเร็จตามเป้าหมายเพราะเป็นบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความผูกพันทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมที่มีต่อกิจกรรมนั้น ๆ จึงทำให้การลงทุนมีความเสี่ยงน้อย (ชร สุนทรายุทธ, 2556, หน้า 496-497)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็น ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ ในกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย อาจเลือกมาประกอบการตัดสินใจ ให้บรรลุเป้าหมายสำเร็จตามวัตถุประสงค์

การวิจัยเชิงคุณภาพ

กระบวนทัศน์ในการวิจัย

กระบวนทัศน์ (Paradigm) โดยทั่วไป หมายถึง “แบบ หรือตัวอย่าง” สำหรับความหมาย ในด้านการวิจัย กระบวนทัศน์ คือ การบูรณาการ ข้อกำหนด ความเชื่อ รูปแบบของการทำวิจัยที่ดี และเทคนิคสำหรับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำสิ่งที่บูรณาการได้มาจัดระบบเป็น แนวคิดหลัก โครงสร้างเชิงทฤษฎี และวิธีการวิจัย

กระบวนทัศน์ในการวิจัย สามารถแบ่งออกได้กว้าง ๆ เป็น 2 กระบวนทัศน์ คือ

1. กระบวนทัศน์ปฏิฐานนิยม (Positivism) เป็นแนวคิดที่ได้แบบอย่างมาจากวิธีการ แสวงหาความจริงทางวิทยาศาสตร์กายภาพ และใช้รูปแบบทางคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือ ในการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญของวิจัยเชิงปริมาณ

2. กระบวนทัศน์ปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology หรือ Phenomenalism) เป็นแนวคิด ทางสังคมศาสตร์ที่เน้นความสำคัญของการมีมุมมองรอบด้าน (Holistic) ในบริบททางสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละบุคคลและกลุ่ม โดยไม่แยกศึกษาออกเป็น แต่ละส่วนหรือตัวแปรย่อย ๆ ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นกระบวนการวิจัยที่เน้นการทำความเข้าใจ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นการวิจัยในสภาพตามธรรมชาติของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง
2. ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบอุปนัย (Induction) ในการค้นหาความรู้ความจริงอย่างใกล้ชิดกับ สภาพปัญหา และสถานที่จริงด้วยตนเอง และใช้วิธีการสังเกต การพูดคุย การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลจนเกิดความไว้วางใจที่เปิดเผยข้อมูลความเป็นจริงให้รู้
3. ผู้วิจัยเน้นความเข้าใจในภาพรวมทั้งหมด (Holistic perspective) ทั้งสิ่งที่เป็นสภาพการณ์ ความเกี่ยวข้องในบริบท เพื่อสร้างความเข้าใจว่าแต่ละส่วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร ในภาพรวม
4. ข้อมูลที่ศึกษาเป็นลักษณะของสิ่งนั้น ๆ เช่น ภาษาพูด พฤติกรรม ค่านิยม ประสบการณ์ มุมมอง ความเชื่อ เป็นต้น
5. มีมุมมองของกระบวนการที่เป็นพลวัต (Dynamic) โดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงและ วิวัฒนาการของบุคคลและวัฒนธรรมส่วนรวม
6. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบท (Contextual) ที่เกี่ยวข้อง

7. ทำความเข้าใจกับความจริง (Fact) ที่เกิดขึ้นในบริบทหนึ่ง ๆ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันเฉพาะเรื่อง

8. ตัวผู้วิจัย เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยโดยตรง นักวิจัยต้องมีความรู้ในเรื่องที่ทำให้มีความสามารถ มีความไวในการรับรู้และตีความหมายข้อมูลที่ได้รับ รู้จักแยกแยะอคติส่วนตัวกับความจริงที่ปรากฏขึ้นมา และมีความละเอียดอ่อนในการวิเคราะห์ข้อมูล

9. ให้ความสำคัญกับมุมมองและแนวคิดของคนใน (Emic หรือ Insider view) ซึ่งดำรงชีวิตตามปกติในสภาพการณ์นั้น มากกว่าการนำแนวคิดของคนนอก (Etic หรือ Outsider view) มาใช้เป็นบรรทัดฐานในการตีความหมายของข้อมูลที่ได้รับ

10. การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทั่วไปจะไม่กำหนดจำนวนตัวอย่าง/ ผู้ให้ข้อมูล ไว้แน่นอนเหมือนกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ แต่จะเก็บข้อมูลจนถึงจุดอิ่มตัว (Saturation of data) คือ 1) ไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้นอีกแล้ว 2) ประเด็นที่ต้องการศึกษาได้รับข้อมูลครบถ้วนหรือเพียงพอแล้ว 3) มีคำอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูล ปรากฏการณ์ เหตุการณ์ ที่ศึกษาชัดเจนแล้ว ในบางกรณีอาจกำหนดคุณลักษณะและเงื่อนไขของผู้ให้ข้อมูลว่าต้องให้ห้วงค์ประกอบอะไรบ้าง แล้วเลือกแบบเจาะจงตามคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลที่ต้องการจนกระทั่งได้ข้อมูลที่ครบถ้วนเพียงพอสำหรับนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

11. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและผลการวิจัยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) คือ การใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น การสังเกตร่วมกับการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ร่วมกับการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากบุคคลต่างกัน สถานที่ต่างกัน เวลาต่างกัน ทฤษฎีต่างกัน เป็นต้น

12. กระบวนการวิจัยมีความยืดหยุ่น (Flexible) สามารถปรับได้ตามสภาพการณ์ที่ศึกษา

ประเภทของการวิจัยเชิงคุณภาพ
การวิจัยเชิงคุณภาพสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท เช่น

1. การวิจัยปฏิบัติการ (Action research) เป็นการวิจัยที่มุ่งแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความร่วมมือของคนในสังคมนั้นร่วมกัน

2. การวิจัยกรณีศึกษา (Case study research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาเจาะลึกในบริบทของสถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีขอบเขตของสิ่งที่ต้องการศึกษาชัดเจน

3. การวิจัยแบบการวิเคราะห์เชิงภาษา (Semiotics) เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา/ ความหมายจากคำพูด/ สัญลักษณ์ที่คนในสังคมใช้

4. ทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) เป็นการวิจัยที่สร้างทฤษฎีเฉพาะขึ้นมาจากข้อมูลที่ศึกษาภายในบริบทของสถานการณ์ที่ศึกษานั้น

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnograph) การวิจัยในแนวทางนี้พัฒนามาจากแนวทางของนักมานุษยวิทยา (Anthropologist) ซึ่งสนใจศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชน และวิถีชีวิตกลุ่มสังคม และวัฒนธรรมของชุมชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยทำการศึกษาใกล้ชิดกับชุมชนนั้นและทำการศึกษาอย่างละเอียด

แนวคิดแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) นักวิจัยจะสนใจศึกษาว่า มนุษย์แต่ละคนผ่านประสบการณ์และมีปรากฏการณ์อะไรที่สะสมให้เขาสร้างโลกของความจริง ซึ่งความจริงในที่นี้เป็นเพียงความนึกคิดของแต่ละบุคคล สิ่งที่เขาตีความว่าสำคัญสิ่งนั้นคือความจริงสำหรับเขา

แนวคิดการค้นพบด้วยตนเอง (Heuristic inquiry) เป็นวิธีการที่เน้นเรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อได้รับข้อมูลใหม่มาเชื่อมโยงความรู้เก่าทำให้เกิดการพัฒนาเป็นความรู้ความเข้าใจใหม่ ๆ ซึ่งแนวทางดังกล่าวแตกต่างจากแนวคิดของการวิจัยทั่วไปว่า นักวิจัยไม่ควรเอาตนเองและแนวคิดของตนเองไปเกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย และสิ่งที่กำลังศึกษา

แนวคิดมานุษยวิธี (Ethnomethodology) เป็นวิธีการศึกษาที่สนใจว่า ความคิดตามเกณฑ์ปกติของมนุษย์ธรรมดา แนวคิดในการศึกษาจึงมุ่งตอบคำถามว่า คนประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไรจึงจะเป็นที่ยอมรับของสังคม

แนวคิดปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์นิยม (Symbolic interactionism) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับความหมายและการแปลความของสัญลักษณ์ของแต่ละบุคคล แนวคิดนี้เน้นว่าบุคคลจะประพฤติปฏิบัติในเรื่องที่เขาตีความว่าสิ่งนั้นมีความหมาย และมีความสำคัญต่อเขาเพียงใด ดังนั้นการศึกษาในแนวนี้จะมุ่งศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและการตีความหมายต่าง ๆ ของบุคคลกับโลกของเขาเหล่านั้น โดยมุ่งตอบคำถามที่ว่า อะไรคือสัญลักษณ์พื้นฐานที่ทำให้มนุษย์เกิดความเข้าใจ มีความหมาย และเกิดปฏิกริยาโต้ตอบ ต่อสิ่งเหล่านั้น

แนวคิดจิตนิเวศวิทยา (Ecological psychology) มุ่งประเด็นการศึกษาว่า ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมคืออะไร

ทฤษฎีระบบ (Systems theory) เป็นแนวความคิดของการมองภาพรวม (Holistic) โดยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์นั้น ไม่สามารถแยกวิเคราะห์ออกเป็นแต่ละส่วน เพราะส่วนต่าง ๆ เกี่ยวข้องสืบเนื่อง โยงใยซึ่งกันและกัน การวิเคราะห์ที่ละส่วน จะทำให้ได้ภาพลวงมากกว่า เกิดความเข้าใจที่แจ่มชัด เพราะหน้าที่และความหมายของแต่ละส่วนจะหายไป เมื่อถูกแยกออกมาจากส่วนรวม

ทฤษฎีไร้ระเบียบ (Chaos theory หรือ Nonlinear dynamics) มีแนวทางของการศึกษาว่าปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ดูน่าเวียนเกิดขึ้นอย่างมีระบบหรือไม่ และจะสร้างระบบการสังเกตเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่สลับซับซ้อนของมนุษย์และสังคมอย่างไร

แนวคิดแบบการตีความหมาย (Hermeneutics) มีแนวทางที่สำคัญ คือศึกษาว่าสภาพการณ์อะไรที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรม และการแสดงออกนั้นจะหมายความว่าอะไรได้บ้าง

แนวคิดนิยมหรือแนวคิดแบบอุดมการณ์นิยม (Orientational qualitative inquiry) หรือ “แนวคิดอิงจุดยืนของนักวิจัย” เป็นการวิจัยที่มีการบอกกล่าวอุดมการณ์ และแนวคิดในมุมมองของตัวเองแปรสำคัญ รวมทั้งแนวทางการแปลผล แก่กลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา นักวิจัยจะเก็บข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่กำหนดเพื่อบรรยายและอธิบายปัญหาเฉพาะเกิดขึ้นภายใต้บริบทอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปแล้ว ข้อค้นพบที่ได้จึงมักยืนยันแนวคิดให้เกิดความชัดเจนมากกว่าการได้ข้อค้นพบใหม่

แนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น แนวคิดการวิเคราะห์ชุมชน เป็นการนำภาพชุมชนมาแยกเป็นระบบย่อย เพื่อสร้างความเข้าใจ โครงสร้างทางสังคมของชุมชน แนวคิดการวิเคราะห์เครือข่ายสังคม (Social network) เป็นแนวคิดที่เน้นการศึกษาความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างบุคคลหนึ่งและบุคคลอื่น ๆ และทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่ (Structural-functional theory) เป็นการวิเคราะห์ที่เน้น โครงสร้างสังคมและการหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ในโครงสร้างของสังคมนั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงวิธีเดียวหรือหลายวิธีร่วมกัน โดยข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมจะเป็นได้ทั้งข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data or empirical materials) และข้อมูลที่ไม่ใช่เชิงประจักษ์ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเลข (Most qualitative data is nonnumeric) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพมีหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตทั้งแบบที่นักวิจัยมีส่วนร่วมหรือแบบที่นักวิจัยไม่มีส่วนร่วมในภาคสนาม การศึกษาเอกสาร (Archival) เช่น ข้อเขียน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ รายงานของหน่วยงาน บันทึก ความจำ จดหมาย ข้อความในอีเมล โทรสาร และอื่น ๆ

การวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการศึกษาทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากแหล่งปฐมภูมิ (Primary sources) โดยนักวิจัยใช้เวลาส่วนใหญ่ทำการศึกษาข้อมูลในภาคสนาม ข้อมูลจะได้จากการพูดคุยกับบุคคล การสังเกต การรับรู้ในสภาพการณ์จริง โดยตรง จากนั้นจะทำบันทึกภาคสนาม (Fieldwork notes) ในกรณีที่ต้องการข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม นักวิจัยก็สามารถศึกษาได้จากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary sources) เพื่อสร้างความเข้าใจปรากฏการณ์

ให้ชัดเจนขึ้น สำหรับนักวิจัยในการศึกษาเฉพาะกรณี มักใช้วิธีการสัมภาษณ์ และศึกษาเอกสาร โดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมก็ได้

เครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการวิจัยเชิงคุณภาพก็คือตัวผู้วิจัยนั่นเอง นักวิจัยจะต้องเข้าไปใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูลที่ต้องการศึกษา ถ้าเป็นการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยา นักวิจัยจะต้องเข้าไปสังเกตคลุกคลีหรือทำความคุ้นเคยกับคนในชุมชน ต้องใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลที่ยาวนาน จะต้องมีส่วนที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้ที่ถูกศึกษา เข้าใจวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่เข้าไปศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการที่ใช้หลายวิธี แต่วิธีการที่นักวิจัยนิยมใช้โดยทั่วไป ได้แก่

การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มคน โดยใช้ประสาทสัมผัสของผู้วิจัย แบ่งออกได้ 2 ประเภท ตามโครงสร้าง คือ

1. การสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured observation) มีการกำหนดรายละเอียดของข้อมูลเอาไว้ล่วงหน้า และทำการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นตามรายการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นเหล่านั้น

2. การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured observation) เป็นวิธีการที่นักวิจัยเชิงคุณภาพนิยมใช้ นักวิจัยจะไม่กำหนดประเภทและหมวดหมู่ของข้อมูลที่ต้องการศึกษาเอาไว้ล่วงหน้า แต่จะใช้การสังเกตแบบกว้าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

ถ้าทำการพิจารณาตามลักษณะการมีส่วนร่วม การสังเกตแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่และปฏิบัติตนให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่กำลังทำการศึกษา แบ่งได้เป็น 3 ประเภทย่อย

1.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Complete participant) คือ การที่ผู้วิจัยปิดบังบทบาทในฐานะที่เป็นผู้วิจัย แต่พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ต้องการศึกษาให้มากที่สุด

1.2 การมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นผู้สังเกต (Participant as observer) ได้แก่ การที่ผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมและเปิดเผยบทบาทหน้าที่ด้านการวิจัยของตนเอง และไม่เข้าร่วมกิจกรรมในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1.3 การสังเกตแบบไม่ได้มีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Observer as participant) เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ถูกสังเกต แต่คอยสังเกตอยู่ห่าง ๆ อาจมีการลอบสังเกตโดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เช่น สังเกตพฤติกรรมผู้ปกครองเมื่อมารับ-มาส่งนักเรียนหน้าโรงเรียน

สังเกตการณ์เล่นของนักเรียนในสนามของโรงเรียน เป็นต้น แต่บางกรณีจำเป็นต้องสังเกตโดยให้ ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เช่น การสังเกตฝึกสอนของนิสิต สังเกตความสนใจในการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ปากและเสียง ซึ่งผู้สัมภาษณ์สามารถอธิบาย ทำความเข้าใจกับผู้ที่ให้ข้อมูลได้โดยตรง รวมทั้งมีโอกาสสังเกตกริยา ท่าทาง น้ำเสียงและองค์ประกอบอื่น ๆ ของผู้ให้ข้อมูลด้วย

การสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์โดยไม่ใช้แบบสอบถาม แต่ใช้แนวคำถามซึ่งบรรจุหัวข้อเรื่องที่จะถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยต้องกำหนด ประเด็นต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าว่าต้องการซักถามเรื่องใดบ้าง และต้องพยายามซักถามให้ครบตาม ประเด็นที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยสามารถศึกษารายละเอียดของเรื่องที่ต้องการศึกษาได้มากกว่าวิธีการ สังเกตสามารถหารายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อยืนยันหรือหักล้างข้อมูลที่ได้มาแล้วจากวิธีการอื่น ๆ วิธีการสัมภาษณ์จะมีลักษณะเป็นกันเอง ไม่เร่งรัด เป็นไปตามธรรมชาติ มีการสื่อความหมาย ร่วมกันทั้งผู้สัมภาษณ์ และผู้ให้ข้อมูล และสามารถตะล่อม (Probe) โดยการสอบถามเจาะลึก ในประเด็นที่สนใจเพื่อให้ได้รายละเอียดมากขึ้น

การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นวิธีการวิจัยที่รวมกลุ่มผู้ที่มีความรู้ ในเรื่องประเด็นที่กำลังศึกษาจำนวนประมาณ 6-12 คน มาสนทนาร่วมกัน และสามารถจัดกลุ่ม สนทนาหลาย ๆ ครั้งก็ได้ แต่การสนทนากลุ่มแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้เวลานานเกินไปจนทำให้ผู้ร่วม สนทนาเกิดความเบื่อหน่าย เมื่อยล้า โดยทั่วไปแต่ละกลุ่มไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมงต่อ 1 ครั้ง การเลือก ตัวอย่างควรเลือกบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ผู้ดำเนินการสนทนาต้องมีความสามารถในภาษา ท้องถิ่นและสามารถควบคุมสถานการณ์ในการสนทนาได้ดี สถานที่และบรรยากาศในการสนทนา ต้องเป็นอิสระและปราศจากการรบกวนจากภายนอก

บันทึกประวัติชีวิตบุคคล (Life history) เป็นการศึกษาข้อมูลของบุคคลที่น่าสนใจและ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมนั้น ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและการกระทำของ บุคคล ทราบถึงเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมทั้งเข้าใจถึงแบบแผนทางวัฒนธรรม ที่มีส่วนในการกำหนดรูปแบบต่าง ๆ ของสังคมและช่วยอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น บันทึก ประวัติชีวิตบุคคลอาจมีลักษณะเป็นเอกสารบุคคล (Personal document) หรืออาจเป็นคำบอกเล่า ของบุคคลนั่นเอง หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเล่าให้ฟังได้

การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

การออกแบบ (Design) ในการวิจัย คือ การวางแผนของนักวิจัย (Researcher's plan) ที่จะดำเนินการอย่างไรบ้าง ซึ่งการออกแบบสำหรับโครงการวิจัย เป็นการวางแผนว่า

การศึกษาวิจัยนั้นจะดำเนินการอย่างไร โดยคิดพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับต้องจินตนาการ ในสิ่งที่จะต้องดำเนินการ ทำให้มองเห็นได้ว่าการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการอย่างไร

การวิจัยเชิงคุณภาพมีขั้นตอนพื้นฐานของการออกแบบการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดคำถามการวิจัย
2. กำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอและสามารถ

หาคำตอบของปัญหาการวิจัยได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การเขียนผลการวิจัย สร้างข้อสรุป และให้ข้อเสนอแนะ

ประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่นักวิจัยควรคำนึงถึงในการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่

ความตรง (Validity) ของการวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

ความตรงภายใน (Internal validity) คือ ความตรงที่เกี่ยวกับ การนำข้อค้นพบจาก

การวิจัยไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่น ๆ

ความตรงภายนอก (External validity) คือ ความตรงที่เกี่ยวกับ การนำข้อค้นพบจาก

การวิจัยไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม นักวิจัยเชิงคุณภาพไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับความตรงมากนัก

แต่ให้ความสำคัญกับความเชื่อถือได้ (Credibility) เพื่อแสดงว่างานวิจัยนั้นมีการบรรยายสภาพการณ์

อย่างถูกต้อง มีการตีความประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลอย่างถูกต้อง ผู้ที่มีประสบการณ์เดียวกัน

เมื่อมาพิจารณาการบรรยายสภาพการณ์เหล่านี้ก็จะทราบได้ทันทีว่าเป็นจริงอย่างที่เขาคเคยมี

ประสบการณ์มาก่อน

ความเที่ยงตรงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) คือ ความคงเส้นคงวาของผลการวิจัย

เมื่อมีการทำการวิจัยซ้ำในสภาพการณ์เดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน แต่ความจริงในทางสังคม

มีความสลับซับซ้อนหลายด้านหลายมุม มีตัวแปรอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก การทำวิจัย

เชิงคุณภาพให้มีความเชื่อมั่นสูงจึงเป็นไปได้ยาก แต่มีเกณฑ์ที่สามารถเทียบเคียงได้กับความเชื่อมั่น

คือ ความสม่ำเสมอ (Consistency) ของผลการวิจัย คือ การที่ผลการวิจัยเรื่องหนึ่งไปสอดคล้อง

ใกล้เคียงกับผลการวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันกัน หรือสอดคล้องกับผลการวิจัยที่กระทำซ้ำ ๆ

ในกลุ่มประชากรลักษณะเดียวกันและสามารถเทียบเคียงกับเกณฑ์อื่น ๆ ได้ (Dependability) หมายถึง

ผลการวิจัยที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการสังเกตหรือผลการวิจัยที่ได้มาจากแหล่งอื่น ๆ ด้วย

การนำผลการวิจัยไปสรุปใช้กับประชากรอื่น (Generalizability) เป็นประเด็นสำคัญ ที่ควรพิจารณาเพราะการวิจัยเชิงคุณภาพ ไม่ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง และไม่ได้สนใจว่ากลุ่มตัวอย่าง นั้นเป็นตัวแทนของประชากรหรือไม่ รวมทั้งไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสรุปผลเพื่อนำไป ประยุกต์ใช้มากนัก ดังนั้น ผลการวิจัยอาจจะไม่สามารถนำไปสรุปใช้กับประชากรใกล้เคียงอื่น ๆ ได้หรืออาจนำไปประยุกต์ใช้กับประชากรใกล้เคียงกลุ่มอื่น ๆ ได้ระดับหนึ่ง แต่มีนักวิจัยเชิงคุณภาพ บางส่วนเสนอให้มีการใช้เกณฑ์ที่สามารถใช้เทียบเคียงกันได้กับความสามารถในการประยุกต์ใช้ คือ ความสามารถในการนำไปใช้ประโยชน์ (Applicability) หรือความสามารถในการถ่ายโอนผลการวิจัย (Transferability) โดยคู่มือการวิจัยกับบริบทที่อยู่นอกสถานการณ์วิจัย ว่ามีความสอดคล้องกัน อย่างไรจึงต้องมีการเสนอรายงานอย่างละเอียด เพื่อจะช่วยให้ผู้ที่อ่านงานวิจัยหรือผู้ที่ต้องการนำ ผลการวิจัยไปใช้ สามารถพิจารณาเทียบเคียงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือการถ่ายโอนผลการวิจัย ด้วยตัวของเขาเอง

ความเป็นวัตถุวิสัยหรือความเป็นปรนัย (Objectivity) เป็นวิธีการขจัดอคติหรือความลำเอียง ที่อาจจะเกิดขึ้นมาด้วยในการศึกษาจากภาคสนาม ในการวิจัยเชิงคุณภาพมักจะใช้คำว่า การยืนยันผล (Confirm ability) เป็นแนวทางที่จะขจัดอคติหรือความลำเอียง แทนคำว่าความเป็นวัตถุวิสัยหรือ ความเป็นปรนัย (Objectivity) ซึ่งมีหลายวิธี เช่น การใช้วิธีตรวจสอบแนวคิด (Auditing) โดยอาจใช้ ผู้ตรวจสอบภายนอก คือ ผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัยนั้นเป็นผู้ตรวจสอบ โดยอาจจะ ตรวจสอบจากความเป็นมา พัฒนาการของเหตุการณ์ ผลการตัดสินใจของนักวิจัยในขั้นตอนต่าง ๆ การตรวจสอบจากความเป็นมา พัฒนาการของเหตุการณ์ ผลการตัดสินใจของนักวิจัยในขั้นตอน ต่าง ๆ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า หรืออาจใช้นักวิจัยเชิงคุณภาพหลาย ๆ คนทำงานร่วมกัน เป็นทีมก็จะทำให้การยืนยันผลการวิจัยน่าเชื่อถือได้มากกว่าการยืนยันเพียงคนเดียว

การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data analysis) คือ การวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปแบบของข้อความ คำพูด ประโยค วลี หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมายถึงการกระทำ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับคนในสังคม การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก และแทบจะไม่ได้ใช้วิธีการทางสถิติเลย ในการวิจัยเชิงคุณภาพมีรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูล ที่สามารถแบ่งกว้าง ๆ ได้ 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ไปพร้อม ๆ กัน ตลอดระยะเวลา ที่ทำการวิจัยตั้งแต่เริ่มเข้าสนาม

รูปแบบที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำครั้งเดียวหลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในสนามที่ศึกษาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะเริ่มทบทวน แยกประเภท และจัดหมวดหมู่ทดลอง แล้วจึงทำการวิเคราะห์

การเขียนรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ

การเขียนรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การนำเสนอผลการวิจัยให้ผู้อื่นได้รับรู้ ซึ่งรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพก็มีหลักการเช่นเดียวกับรายงานการวิจัยทั่วไป ดังนี้

1. หลักความชัดเจน (Clarity) ประกอบด้วย ความชัดเจนในบริบทของปรากฏการณ์ ที่ศึกษาและความชัดเจนของภาษาที่ใช้สื่อความหมาย ตลอดจนรายละเอียดของข้อที่พบ
2. หลักความประหยัด (Economy of words) หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่สั้น กระชับ รัดกุม และให้ความหมายตรงตามที่ต้องการ ไม่เขียนบรรยายข้อค้นพบมากเกินไปจนความจำเป็น
3. หลักความต่อเนื่อง (Sequence) หมายถึง ในรายงานวิจัยนั้น ประเด็นที่นำเสนอจะต้อง มีความต่อเนื่องในเนื้อหาของเรื่อง มีการจัดลำดับขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างเป็นระบบ ไม่เขียนวกไปวนมา (สม โภชน์ อเนกสุข, 2559, หน้า 69-81)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพนอกเหนือจากการนำเสนอผลการวิจัยแล้ว ยังต้องรักษาข้อมูลที่ได้นั้นให้เป็นความลับ คำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรม เสนอแนวคิดโดยรวม ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา ซึ่งต้องเน้นการทำความเข้าใจที่เป็นจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ศึกษานั้น ๆ ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายทางลบต่อร่างกาย ทรัพย์สิน จิตใจ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลนั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ลิขิต การะภักดี (2546) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ งานการร่วมกิจกรรมของชุมชน งานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น และงานการให้บริหารแก่ชุมชน เมื่อจำแนก ตามสภาพบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น งานการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทัศนีย์ แสงอรุณ (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วม ของชุมชน ในการบริหารโรงเรียนกึ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมชุมชนในการบริหารโรงเรียน กึ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีผล การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน กึ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาดรชด จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียนเกาะช้าง และโรงเรียนเกาะช้างใต้ พบว่า โดยรวมและ

รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน กิ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชดำ จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน กิ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชดำ ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นมีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ รวมทั้งการติดตาม ควบคุมกับการประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้จ่าย ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน และพิจารณาเห็นชอบกับโครงการที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติการประจำปี

ประภาส ไก่แก้ว (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเมืองพัทยา พบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เส็งเข็ม บารุงพงษ์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านหนองจอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน รูปแบบการพัฒนา คือ วางแผนการปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ชัดเจน และมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบโดยตรง ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป ด้านการให้บริการแก่ชุมชน รูปแบบการพัฒนา คือ วางแผนร่วมกันเปิดศูนย์อาชีพชุมชนของรับบริการสนับสนุนงบประมาณและวิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ติดตั้งกำลังไฟฟ้าให้เพียงพอร่วมกันสร้างข้อตกลงในการใช้อาคารสถานที่ เปิดบริการให้ชุมชนเข้ามาใช้ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และสหกรณ์ร้านค้า โดยโรงเรียนจัดหาวัสดุ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการตามสมควร ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน รูปแบบการพัฒนา คือ สร้างความตระหนักในการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติกิจกรรมทุกคน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน รูปแบบการพัฒนา คือ วางแผนปฏิบัติการให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและธรรมาภิบาลให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ยกย่องชมเชยผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกคน กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นรูปแบบการพัฒนา คือ วางแผนกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้เป็นรูปธรรม ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ เป็นผู้นำและสนับสนุนให้มีการก่อตั้งสมาคมผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียน กำกับติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ขวัญชัย ตอบกลาง (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนวังคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับมากไปน้อย คือ งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการจำแนกตามประเภทการทำงาน สถานภาพ ระดับช่วงชั้นที่สอน ขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

มนูญ เชื้อชาติ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับโรงเรียน

ประภาพร วิทยาคม (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารงานวิชาการของครูอำเภอบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจำแนกตามประเภทการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการพัฒนาหลักสูตร และเมื่อเปรียบเทียบโดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมนั้น ควรมีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จัดอบรมครู เรื่องเทคนิคการสอน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล ประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน

พรภิมล ศรีโสมสาร (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู ศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เหลืองจันทร์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพภายใน และด้านการบริหารหลักสูตร ตามลำดับ และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ การทำงาน วุฒิการศึกษา โดยรวมรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวม พบว่า ประกอบด้วย ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการวัดประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

สรिता อันสี (2555) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านวิชาการของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเทศบาลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านวิชาการของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนเทศบาลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านวิชาการของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนเทศบาลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้าน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านวิชาการของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนเทศบาลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัมพร วงษ์พิทักษ์ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนครระยองวิทยาคม (วัดโศคนิธิ์) พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั้งด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ 5 ประการ คือ 1) การระดมความคิด 2) การวางแผน 3) การร่วมมือกันปฏิบัติงาน 4) ร่วมกันติดตามและประเมินผล และ 5) การรับประโยชน์ร่วมกัน ส่วนเงื่อนไขสำคัญ 5 ประเด็น คือ 1) การมีผู้นำศาสนาให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษา 2) ผู้นำชุมชนช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างจริงจัง 3) ความสามัคคี ร่วมกันทำงานอย่างจริงจัง 4) การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน 5) ระบบการสื่อสารในการทำงาน

ทัศนีย์ เลียงหวาน (2557) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการแนะแนว การศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ มีผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จินตนา บุญหนัก (2558) ได้ศึกษาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เมื่อจำแนกตามสถานภาพในการดำรงตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนแนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น โรงเรียนควรให้การบริหารชุมชนในด้านต่าง ๆ จัดบุคลากรและ นักเรียนไปช่วยเหลือชุมชนให้คิดว่า โรงเรียนเป็นของทุกคนเพื่อพัฒนา ส่งเสริมความสามารถ ของนักเรียน

ทรงพร อุทัยา (2558) ได้ศึกษาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านบุพราหมณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า การให้บริหารชุมชน การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชน งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือ ในการพัฒนาชุมชน มีการดำเนินอย่างเหมาะสมและสามารถให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดี ส่วนงานประชาสัมพันธ์ยังมีการให้ข้อมูลข่าวสาร ไม่ครบถ้วน ซึ่งการกระจายข่าวสารด้านจดหมาย ยังไม่ดีเท่าที่ควร และมีแนวทางการเสริมสร้างควรทำงานที่ดีเช่นนี้อย่างต่อเนื่องและจัดทำจดหมาย ข่าวสารล่วงหน้าเพื่อให้ได้รับทราบข่าวสารและเตรียมการอย่างรวดเร็วและถูกต้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

บาร์นส์ (Barnes, 1995, p. 3152-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน พบว่าการมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้ปกครองควรมีบทบาทในโรงเรียนหรือที่ชั้นเรียน และผู้ปกครองบางส่วนเท่านั้นที่มีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน แม่ชาวอเมริกันเห็นความสำคัญของการศึกษา และเห็นว่าโรงเรียนควรมีความตระหนักในความคาดหวังทางการศึกษา และวัฒนธรรมของผู้ปกครองอีกด้วย

ฮาแกนเนน (Hakanen, 1975, p. 6004-A) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักวิชาการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในรัฐเซาท์ดาโคตา พบว่าการสื่อสารของผู้ปกครองกับทางโรงเรียนยังไม่เพียงพอ ผู้ปกครองขาดความรู้ เครื่องมือสื่อสาร และความสัมพันธ์กันภายในชุมชนจึงควรมีการสื่อสารกันมากขึ้น

ลี (Lee, 1984, 1757-A) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า โรงเรียนในท้องถิ่นได้มีการกำหนดนโยบาย และกระบวนการบริหารงานด้านสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยตั้งคณะกรรมการ ซึ่งมีครูดำรงหน้าที่ในคณะกรรมการด้วย ขึ้นมาทำหน้าที่เฉพาะ

เจนเน็ต (Janet, 1986, p. 1802-A อ้างถึงใน วลัยกร สารบุญ, 2555, หน้า 39) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมใน State of Florida America โดยใช้แบบการตัดสินใจตามแนวของ Vroom and Yetton กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาผู้บริหารผลการวิจัย พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารไม่ยึดแบบหนึ่งแบบใดตายตัว แต่จะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ และในการเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วม ในการตัดสินใจผู้บริหารจะไม่คำนึงถึงอายุ ประสบการณ์ เพศ สาขาวิชา หรือการอยู่ร่วมสถาบันเดียวกัน

เฮฟเฟอร์แมน (Hefferman, 1992, 1341-1342-A) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน พบว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และควรให้การสนับสนุนรวมทั้งปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อคณะกรรมการในด้านความรู้ และการมีส่วนร่วมต่อชุมชน

โกลด์ (Gold, 2000, p. 295) ศึกษาเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการร่วมมือของชุมชน พบว่า ชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ และจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชุมชน การร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษาทำให้เกิดคุณค่าทางสังคม และวัฒนธรรมในโรงเรียน

การวิจัยทั้งในและต่างประเทศนั้นจะเห็นว่าการบริหารวิชาการในโรงเรียนนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาล้วนแต่ต้องให้ความร่วมมือการการบริหารงานวิชาการ ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิผลสูงสุด

ผู้วิจัยสรุปว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน เป็นสิ่งที่ควรพัฒนาให้มีส่วนร่วมกันในทุกฝ่าย ต้องมีการร่วมกันวางแผนในทุกกระบวนการ การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครูและบุคลากร ตลอดจนผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณภาพสูงสุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งมีวิธีดำเนินงานวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เกณฑ์ในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่น่าเชื่อถือ จำนวน 23 คน

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ จำนวน 6 คน สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้จากการเลือกแบบเจาะจงของครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ประธานกรรมการสถานศึกษา 1 คน ตัวแทนผู้ปกครอง 1 คน ตัวแทนศิษย์เก่า 1 คน และผู้นำศาสนา 1 คน
3. ผู้นำท้องถิ่นจำนวน 2 คน ได้แก่ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และหมู่ 8
4. ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 8 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จากผู้ปกครองผู้ที่อยู่ หมู่ 1 และหมู่ 8
5. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ จำนวน 1 คน และครูระดับ คศ.3 จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้
 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้สัมภาษณ์ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ โดยครอบคลุมงานบริหารงานวิชาการ ดังนี้ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรวิชาอื่น โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็นสำคัญ คือ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกใช้สัมภาษณ์ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ในประเด็น การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน คือ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ จำนวน 1 คน และครูระดับ คศ.3 จำนวน 2 คน ในประเด็น แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์มีขั้นตอนและวิธีการสร้างเป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพบริบทของชุมชนกับโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์และแผนปฏิบัติการประจำปี ตลอดจนสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน
2. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดแบบรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ร่างแบบสัมภาษณ์
3. สังเคราะห์ปัญหาเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสัมภาษณ์ สร้างคำถามที่ผู้ตอบสามารถรู้จริงตอบได้ทุกประเด็นคำถาม
4. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครบทุกคำถาม ชัดเจน ไม่คลุมเครือ ทุกคำถามสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่ต้องการประเมินหรือสอดคล้องกับข้อเท็จจริง
5. กำหนดนิยามศัพท์ตามเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นกรอบกำหนดการสร้างแบบสัมภาษณ์
6. แบบสัมภาษณ์ ตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยให้ครอบคลุมเนื้อหา แบ่งออกมาเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 ใช้สัมภาษณ์ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง 2) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ใช้สัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวนทั้งหมด 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ จำนวน 1 คน และ ครูระดับ คศ.3 จำนวน 2 คน

7. แบบสัมภาษณ์ สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ และเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อที่จะได้พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เพื่อที่จะได้นำข้อที่ได้รับการพิจารณา และข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

7.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก	หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
7.2 ดร.สมุท ชำนาญ	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
7.3 ดร.ขมาพร ศรีอิทธาจิต	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of item-objective congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

8. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์แล้ว และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ไปทดสอบกับครูผู้สอน โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ กรรมการสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น และผู้ปกครอง แล้วนำมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหา และแนวทางในการพัฒนา

9. สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการกำหนดปฏิบัติการตามเป็นเวลา 1 เดือน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เอกสารดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น และผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียน วัดสว่างอารมณ์กับชุมชน และการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ ในแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

2.2 การวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารจากเอกสารทางวิชาการของโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีส่วนร่วมกับชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรวิชาอื่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์กระทำพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมเป็นคำต่อคำ ให้ได้คำตอบไปตามจุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมเป็นเรื่องเดียวกัน ทั้งนี้การตัดสินใจควรมีข้อมูล และเอกสารมาอ้างอิงวิเคราะห์ผลเป็นในแนวทางเดียวกัน พร้อมกับการซักถาม ติความเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กัน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้จะประกอบไปด้วย 1) การจัดประเภทข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูลใช้การตรวจแบบสามเส้า คือ 2.1) ด้านข้อมูล 2.2) ด้านผู้วิจัย และ 2.3) ด้านทฤษฎี และ 3) การสรุปความ ซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญเหล่านี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

โดยจะนำข้อมูลพิจารณาจากประเด็นหลักมาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์จากภาพรวมไปหาประเด็นย่อย ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ในกระบวนการสัมภาษณ์ข้อมูลที่ได้ต้องแม่นยำ มีการตรวจสอบ โดยเปลี่ยนแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น บุคคล เวลา หรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล เพื่อให้เกิดความมั่นใจในข้อมูลมากขึ้น ให้มีโอกาสเข้าถึงสภาพความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามที่ต้องสืบค้น และหาคำตอบมากยิ่งขึ้น เป็นผลให้มั่นใจในข้อมูลสามารถสะท้อนความจริงอันหลากหลาย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

แผนภูมิวิธีการดำเนินการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล แนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นแนวทางในการศึกษา และมีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ จำนวน 6 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 2 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 8 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 20 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน จำนวน 3 คน

สำหรับผลการศึกษา นั้น ขอนำเสนอรายละเอียดตามลำดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

ส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่มตามหัวข้อ ดังนี้

1. ข้อมูลการเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 6 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมถึงความต้องการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เนื่องจากได้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนนี้มาแล้ว อีกทั้งยังมีการประชุมบุคลากรภายในโรงเรียน

อยู่บ่อยครั้งในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ผลการสอบระดับชาติ O-NET ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้น ต่าง ๆ การเรียนรู้แบบบูรณาการ สื่อการเรียนการสอน การแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ทุกท่าน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เริ่มจากการเข้าร่วมประชุมกรรมการสถานศึกษาเพื่อหาแนวทาง ในการพัฒนาการศึกษาของ โรงเรียนรวมทั้งจัดหาความต้องการช่วยเหลือ และให้การสนับสนุน เหมือนกับโรงเรียนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน ทุนการศึกษา รวมทั้ง กิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนก็ให้การสนับสนุนอย่างเสมอ อีกทั้งยังมีการพูดคุยเรื่องการจัด หลักสูตรท้องถิ่นที่ให้โรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ส่วนใหญ่ในฐานะของกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพูดคุยเสนอเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการ บริหารงานวิชาการของ โรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับโรงเรียนอื่น ๆ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ จากผู้ให้ข้อมูลนั้น ใกล้เคียงกับคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหา โดยเริ่มจาก การร่วมเข้าประชุมกับกรรมการสถานศึกษา และสนับสนุนในเรื่องของด้านการเงิน อุปกรณ์ต่าง ๆ และแรงงาน เช่นการทำสนาม BBL (Brain based learning) เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ การจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น เป็นต้น และหากโรงเรียนประสานขอมาเรื่องใดก็จะเข้าไปให้การสนับสนุน ทุกครั้ง

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลเริ่มเข้ามา ให้การร่วมกันแก้ปัญหของทางโรงเรียน โดยการนำบุตรหลานเข้ามาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ ในบางท่านเท่านั้นที่มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนและให้ความเห็นในเรื่องของการจัดการเรียนรู้ของทางโรงเรียน หลักสูตรท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ การจัดกิจกรรมตลาดนัดนักเรียนและ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มองว่าโรงเรียนไม่น่าจะมีปัญหาอะไรจะทราบได้ในเรื่องต่าง ๆ ของทางโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีการแจ้งเป็นหนังสือมาถึงผู้ปกครองท่านนั้น เนื่องจากบางท่านทำงานโรงงาน อาจไม่สะดวกในการเข้ามารับทราบปัญหา และความต้องการของทางโรงเรียนมากนัก

จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลภาพรวมการเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการในการบริหารงาน วิชาการของ โรงเรียนนั้นส่วนใหญ่จะเริ่ม โดยการเข้าร่วมประชุม และสนับสนุนการจัดการศึกษา

มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ได้เข้าร่วมเนื่องจากติดภารกิจในเรื่องของงาน และหากรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับทางโรงเรียนก็จะทราบเมื่อโรงเรียนมีหนังสือถึงผู้ปกครองเท่านั้น

2. ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกับชุมชน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 6 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ จากผู้ให้ข้อมูลของการวางแผนดำเนินงานนั้นทางโรงเรียนได้มีการร่วมกันวางแผนดำเนินงานกันอยู่ต่อเนื่องไม่ว่าจะมีการประชุมคณะครูและบุคลากรก่อนเปิดภาคเรียน ประชุมปรึกษาหารือประจำเดือน หรือหากมีกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งก็มีการประชุมหารืออยู่บ่อยครั้ง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างคล่องตัวและปราศจากอุปสรรค ร่วมกันคิดในการพัฒนางานวิชาการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอน และรับฟังข้อเสนอแนะในการทำงานต่าง ๆ และยังมีการเสนอให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นในตลอดปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อสนับสนุนในกิจกรรมการเรียนของนักเรียน

จากการสัมภาษณ์กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ในการดำรงตำแหน่งของกรรมการสถานศึกษาจะมีการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนการศึกษา และเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ไม่ว่าจะมิกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือไม่เกี่ยวข้องก็แล้วแต่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนทุกครั้ง ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้นยังมีสิ่งที่จะพัฒนาอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นสื่อการเรียนการสอน คอมพิวเตอร์ แหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกโรงเรียนที่ควรสนับสนุนให้ต่อเนื่อง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ในการวางแผนจะเข้าร่วมทุกครั้งโดยเฉพาะเมื่อมีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะครู และได้เสนอความเห็นที่ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ความพอเพียงในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังแนะนำให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการสื่อสารทางภาษาอังกฤษมากขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้นอีกด้วย และตนนั้นยินดีที่จะสนับสนุนเต็มที่

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ จากการที่โรงเรียนได้มีการประชุมผู้ปกครองคณะครูได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และร่วมกันให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นในการส่งเสริมกิจกรรมของนักเรียนให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ มีการซักถามความคิดเห็นในการวางแผนงานการจัดกิจกรรม

ที่มีส่วนร่วมกับชุมชนเพราะผู้ปกครองบางท่านเป็นคณะกรรมการชุมชนอยู่แล้วจึงได้มีข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลภาพรวมส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกับชุมชน นั้นส่วนใหญ่จะเริ่มโดยการเข้าร่วมประชุม และให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการในการบริหารงาน

3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นหากโรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษากับชุมชน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 6 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ คณะครูเห็นด้วยกับการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน เพราะจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดียิ่งขึ้น และผู้ปกครองกับนักเรียนจะได้ใช้เวลาร่วมกันและเห็นถึงปัญหา อุปสรรคในการเรียน การสอน เนื่องจากการจัดการศึกษาต้องอาศัยชุมชน และองค์กรอื่นมาช่วยระดมความคิด และระดมทรัพยากรทุนการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริง นักเรียนจะได้ความรู้และประสบการณ์มากกว่าเรียนเฉพาะในห้องเรียน

จากการสัมภาษณ์กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ การจัดให้โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนการศึกษากับชุมชนเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม มีข้อเสนอแนะกับโรงเรียนเพื่อทำให้คณะครูและบุคลากรในชุมชนมีโอกาสดูแลเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ชุมชนได้เรียนรู้กันมากขึ้น และนำความรู้มาพัฒนาภายในโรงเรียน และชุมชนต่อไปได้ การเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนนั้นที่ผ่านมายังไม่ค่อยเป็นที่ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก เนื่องจากผู้ปกครองติดภารกิจสำคัญมากมาย จึงมีความคิดเห็นส่วนใหญ่ว่าเห็นสมควรอย่างยิ่งหากจะมีการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ การจัดการเรียนการสอนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ควรมีการเรียนการสอนในสถานที่จริง ประสบการณ์ตรงทำให้สามารถพัฒนานักเรียนให้นำไปปฏิบัติได้ในอนาคตได้ ซึ่งนักเรียนก็ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ใช่เด็กในพื้นที่ ต่างย้ายตามผู้ปกครองมาจากพื้นที่อื่นทั้งนั้น การเรียนรู้ในชุมชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียน และเห็นด้วยกับการให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน และพร้อมที่จะสนับสนุนอย่างเต็มที่

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ จากที่ได้เข้าร่วมประชุมผู้ปกครองนั้นต่างก็เห็นด้วยกับการที่จะให้มีการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชน บุตรหลาน

ที่ส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัดและย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่นี่นั้นยังไม่รู้จักชุมชนเท่าที่ควร ใ้รู้เข้าใจวิถีในชุมชนมากยิ่งขึ้น และชุมชนก็ได้เข้าใจถึงการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่เสนอว่าเห็นด้วยกับสิ่งนี้อย่างยิ่งหากโรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลภาพรวมนั้นต่างเห็นด้วยหากโรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษากับชุมชนเพราะจะทำให้ให้นักเรียนรู้จักชุมชนมากขึ้นอีกทั้งชุมชนก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ใช่เด็กในพื้นที่อยู่เดิม แต่เป็นนักเรียนที่ย้ายตามผู้ปกครองมาจากต่างจังหวัดทำให้ไม่รู้จักชุมชนอย่างแท้จริงหากโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยมีส่วนร่วมับชุมชนทุกคนก็พร้อมจะให้การสนับสนุน

4. ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิทยากรมาช่วยสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ภาษาต่างประเทศ กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 6 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ คณะครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะให้เชิญวิทยากรหรือบุคคลสำคัญในชุมชน เนื่องจากในการดำเนินงานต่าง ๆ โรงเรียนจะมีการประชุมหารือก่อนทุกครั้ง โดยเฉพาะกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง และมีนักวิทยากรที่มีความสามารถแต่ละด้านเข้ามาสอนให้นักเรียนได้เกิดองค์ความรู้เพิ่มเติมที่ เช่น การเชิญวิทยากรสอนกลองยาวในกิจกรรมชุมนุม ซึ่งเป็นบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ อีกทั้งนักเรียนยังได้มีรายได้เสริมจากการออกงานต่าง ๆ การสาธิตการทำอาหาร สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียงที่มีศูนย์การเรียนรู้ อยู่ภายในชุมชนอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีวิทยากรชาวเม็กซิกันมามีส่วนร่วมในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนจึงได้ฝึกการฟัง การสื่อสาร โดยตรงจากเจ้าของภาษา และได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในรูปแบบชาวต่างชาติ

จากการสัมภาษณ์กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ส่วนใหญ่กรรมการสถานศึกษาจะมีการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอยู่แล้ว และได้มีการประชุมอยู่บ่อยครั้งก็ได้พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการจัดหาวิทยากร เสนอแนะวิทยากรมาช่วยในการสอนเพื่อให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความสัมพันธ์กับชุมชนมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังเป็นการเสริมรายได้ให้แก่แก่นักเรียน และครอบครัวของนักเรียน ซึ่งมีรายได้น้อยเป็นส่วนใหญ่ การที่ให้นักเรียนเรียนรู้กับวิทยากร โดยตรงซึ่งหากเป็นวิทยากรที่อยู่ในชุมชนด้วยแล้วยิ่งเป็นการดี ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องในวันทางพระพุทธศาสนา การทำขนมไทย ดนตรีพื้นบ้าน (กลองยาว) มาแนะนำและปฏิบัติการสอนให้กับนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการชักจูงคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษา การเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาและประเพณีที่อยู่ในท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ได้มีการเสนอแนะวิทยากรในการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดที่ให้นักเรียนเรียนรู้การป้องกัน และรู้ถึงโทษของยาเสพติด ซึ่งเชิญตำรวจมาเป็นวิทยากร เนื่องจากต้องการให้บุตรหลานในชุมชนมีความหลากหลายในการเรียนรู้ อีกทั้งรู้จักป้องกันตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเป็ผลเสียต่อบุตรหลานและชุมชน และได้รับทราบเสมอว่าโรงเรียนได้มีการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ มีความหลากหลาย จึงมีความยินดีให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ที่สำคัญอยากให้เน้นการสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีความคล่องแคล่ว และไม่เงินอายุในการใช้ภาษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ จากที่ทางโรงเรียนได้มีการประชุมผู้ปกครองและได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนแล้วนั้นผู้ปกครองต่างก็ให้การสนับสนุน และเสนอแนะว่ามีท่านใดบ้างที่มีความสามารถและประสบการณ์เชี่ยวชาญด้านใดพอที่จะมาเป็นวิทยากรให้แก่นักเรียน และหลังจากนั้นก็ได้รับหนังสือจากทางโรงเรียนขอเชิญให้มาเป็นวิทยากรให้แก่นักเรียน แต่ในตอนนั้นยังไม่ได้ตอบรับกับทางโรงเรียนเท่าใดนักเนื่องจากติดภารกิจในการทำงานหน้าที่ แต่ได้เสนอให้คนในชุมชนที่ว่างเว้นจากการทำงานเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยสอนนักเรียน เช่น ทำอาหาร นอกจากนี้นักเรียนยังได้นำความสามารถการทำอาหารไปขายหารายได้พิเศษหลังเลิกเรียนอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลภาพรวมนั้น เริ่มจากการหารือกันในที่ประชุมกรรมการสถานศึกษา และประชุมผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิทยากรมาช่วยสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เนื่องจากนักเรียนนั้นจะมีความรู้ที่หลากหลาย สามารถนำมาประกอบอาชีพหารายได้เสริมช่วยเหลือครอบครัวได้ นักเรียนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ สามารถนำมาพัฒนาชุมชนต่อไปได้อีกด้วย

5. ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 6 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ คณะครูมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลทุกครั้งที่มีการปฏิบัติการสอน โดยทุกคนต่างมีแบบบันทึกการประเมินตามรูปแบบของโรงเรียน เพื่อที่จะทราบถึงพัฒนาการของนักเรียน โดยเฉพาะในฐานะครูประจำชั้นต้องรับผิดชอบการประเมินอยู่แล้ว เพื่อนำมาพัฒนาในภาคเรียนต่อไป การถ่ายทอดความรู้ของนักเรียนก็มีทั้งพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนางานด้านวิชาการ ให้ความรู้แก่นักเรียน ต้องมีการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด เป็นการแก้ไขปรับปรุงนักเรียนด้วยเป็นรายบุคคล

ส่วนการติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วมกับชุมชนเกี่ยวกับงานวิชาการ คณะครูมีการติดตาม โดยตลอดมีการพูดคุยกับผู้ปกครอง และนักเรียนถึงความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน รวมทั้งงานด้วยอื่น ๆ ของวิชาการ เนื่องจากวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญลำดับแรกของ โรงเรียนการติดตามผลจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก เพราะนอกจากจะไม่ใช่เพียงแค่นำมาพัฒนา การเรียนการสอนอย่างเดียว แต่ยังบ่งบอกถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียนอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ เนื่องจาก เป็นคนในชุมชน และมีบ้านที่อยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนนักจึงมีโอกาสติดตามผลของทางโรงเรียน ในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับทราบปัญหา และแนวทางที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน ทางโรงเรียนไม่ค่อยมีการแจกใบประเมิน ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนให้แก่ผู้ปกครอง จึงทำให้ไม่ทราบผลตอบรับที่แท้จริง ว่าเป็นอย่างไร แต่อีกทางหนึ่ง คือ มีการพูดคุยหารือกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมามีผลตอบรับ อย่างไรบ้าง โดยส่วนใหญ่ฟังจากปากต่อปาก จึงอยากเสนอแนะให้ทางโรงเรียนมีการทำใบประเมิน ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้แก่ ผู้ปกครองในโอกาสต่าง ๆ ด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ จากที่ได้รับฟังจาก คนในชุมชนซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นก็นับว่าได้ผลตอบรับที่ดี มีการให้การสนับสนุน โรงเรียน ในทุก ๆ ด้านที่ทางโรงเรียนขอมา ซึ่งโรงเรียนทำเป็นหนังสือแจ้งให้แก่คนในชุมชน หรือผู้ปกครอง รับทราบซึ่งคนที่เข้าร่วมนั้นก็พึงพอใจในกิจกรรมการปฏิบัติงานของทางโรงเรียน แต่ยังมีผู้ปกครอง จำนวนไม่น้อยที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนเลยเนื่องจากติดภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานโรงงานอุตสาหกรรม จะรับทราบได้ก็ทางโรงเรียนมีการแจ้งเป็นหนังสือเข้ามา เท่านั้นแต่บางท่านก็ไม่ได้อ่านเนื้อหาเท่าใดนัก ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นผู้ประกาศเสียงตามสายให้ในชุมชน และชุมชนโดยรอบได้รับทราบผลการตอบรับจึงไม่เป็นเอกลักษณ์เท่าที่ควรจึงอยากเสนอแนะ ให้ทางโรงเรียนทำแบบประเมินแก่ผู้เข้าร่วม และงานต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยเพื่อที่จะนำมาปรับปรุง แก้ไขให้แก่ทางโรงเรียนและชุมชนต่อไป

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ไม่เคยประเมินต่าง ๆ ของทางโรงเรียน แต่มีการติดตามอยู่เสมอและได้รับข่าวสารต่าง ๆ จากทางโรงเรียน โดยมีหนังสือ การประชาสัมพันธ์ของผู้ใหญ่บ้าน และการติดตามจากสื่ออื่น ๆ ทางอินเทอร์เน็ตบ้าง และในส่วนของกรมมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนางาน วิชาการของโรงเรียนนั้นมีบ้างเนื่องจากมีการติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนโดยผ่าน

คุณครูประจำชั้น การเข้าร่วมกิจกรรมมีการแสดงการยอมรับและให้ความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ ทางโรงเรียน ซึ่งหากโรงเรียนเข้าใจปัญหา และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้พัฒนาให้ดีขึ้นก็ย่อมเป็นผลดีต่อโรงเรียนและบุตรหลานของตน ซึ่งตนก็พร้อมรับ และเสนอได้ในทุกเรื่องหากตนมีเวลาว่างจากหน้าที่การงานก็จะมีการติดตามทุกครั้ง

จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลภาพรวมนั้น ในการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนนั้นมีการติดตาม และประเมินผลจากประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ประชุมผู้ปกครอง ในการกล่าวสรุป และหนังสือจากทางโรงเรียนซึ่งมีความพึงพอใจในระดับหนึ่งต่อการปฏิบัติงานของทางโรงเรียน และให้ข้อเสนอแนะว่าควรแจกแบบประเมินให้แก่ผู้ปกครองหรือผู้เข้าร่วม เพื่อให้ได้ทราบผลการประเมิน และแนวทางแก้ไขต่อไปได้

6. ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานทางวิชาการของโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 6 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ จากการที่คณะครูได้ปฏิบัติการสอน และมีกิจกรรมของทางโรงเรียนในทุก ๆ ครั้งนั้นทางโรงเรียนจะมีการเก็บภาพเพื่อนำมาประชาสัมพันธ์ต่อให้แก่คนภายนอกได้รับทราบถึงความภาคภูมิใจในโรงเรียน เช่น การไปแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียน ได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมายก็จะมีการลงประชาสัมพันธ์ในระบบอินเทอร์เน็ต การแข่งขันทักษะวิชาการอื่น ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมในที่ต่าง ๆ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ครูทุกท่านจะมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนก็มีการเผยแพร่ให้แก่คนในชุมชนได้ทราบด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่โรงเรียนจะเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปได้มากขึ้น

จากการสัมภาษณ์กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ด้วยความที่ตนได้เข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียน และอยู่ในฐานะของกรรมการสถานศึกษา ทางชุมชนและวัดได้ประกาศเสียงตามสาย และมีการพูดคุยของบุตรหลานของคนในชุมชนของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เกิดความภาคภูมิใจในบุตรหลานของตนเอง ในการจัดการเรียนการสอนบางครั้งอาจขาดงบประมาณในการสนับสนุน แต่ก็ได้สนับสนุนในด้านนี้ ไม่เพียงแต่ต้องการให้นักเรียนนั้นเป็นคนเก่งอย่างเดียวแต่อยากให้เป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรมด้วย เมื่อได้เห็นนักเรียนประสบความสำเร็จก็ย่อมดีใจไปด้วยนี่คือความสุขทางใจถึงแม้จะไม่ใช่ลูกหลานของตนเองแต่เมื่อได้ทราบจากการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของทางโรงเรียนก็มีความยินดีไม่น้อย การให้ความร่วมมือต่าง ๆ แก่ทางโรงเรียนและคณะครูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนพัฒนาต่อไป และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปจากการประชาสัมพันธ์ของทางโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ในการประชาสัมพันธ์ ผลงานของทางโรงเรียนตน ได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการใช้เสียงตามสายในชุมชน ประกาศผลการดำเนินงานของทางโรงเรียนให้แก่ชุมชนได้รับทราบ รวมทั้งการพูดคุยกับผู้ปกครอง หลาย ๆ ท่าน แต่อยากเสนอแนะให้ทางคณะครู และผู้บริหารออกพบปะคนในชุมชนมากกว่านี้ เนื่องจากโรงเรียนนั้นอาจมีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย แต่คนในชุมชนส่วนใหญ่ก็ต่างทำงานโรงงาน อุตสาหกรรมจึงอาจไม่มีเวลาในการติดตามผลงานของทางโรงเรียนเท่าใดนัก อีกทั้งมีรายได้ก็น้อย จึงอาจไม่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่จะเข้ามาสืบค้นดูผลการการทำงานได้ จะเห็นหรือทราบได้ก็ต่อเมื่อ มารับนักเรียนและเห็นป้ายที่ทางโรงเรียนได้ประกาศหน้าโรงเรียนเท่านั้น ส่วนเสียงตามสาย ก็อาจไม่ทั่วถึง นอกจากผู้ปกครองหรือคนในชุมชนจะได้ทราบถึงผลงานของนักเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน เกิดความภาคภูมิใจในบุตรหลานของตนเอง และโรงเรียนแล้วยังสร้างสัมพันธ์ อันดีกับชุมชนอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ รับทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนและผลงานของทางโรงเรียนจากเสียงตามสาย และการพูดคุยกันมากกว่าที่จะรับทราบทางอินเทอร์เน็ต เพราะผู้ปกครองน้อยคนที่จะเล่นอินเทอร์เน็ต ส่วนมากจะใช้เวลาทั้งหมดไปกับการทำงาน และยังคงว่าชื่นชมโรงเรียนที่มีการประชาสัมพันธ์ หน้าโรงเรียนบ้างทำให้มีความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นว่าโรงเรียนจะนำพาบุตรหลานไปเป็นคนเก่ง คนดีในสังคมได้

จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลภาพรวมนั้น ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานทางวิชาการของโรงเรียน คณะครูได้มีการถ่ายภาพและรวบรวมในการเผยแพร่ผลงานของทางโรงเรียน และประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังมีการติดป้ายหน้าโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลภายนอกได้รับทราบ และมีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของชุมชนที่ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการ สถานศึกษา และผู้นำชุมชน ผู้ปกครองจะได้รับทราบ และเกิดความภาคภูมิใจของโรงเรียน

7. ข้อมูลการสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 6 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ คณะครูมีการสนับสนุน ในด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สื่อการเรียนการสอน ย่อมานำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ประกอบในการสอนเนื่องจากภูมิปัญญาที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น เป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ให้คงไว้ การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับวิถีของชุมชนที่มีการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น ที่มีความหลากหลาย และมีความยินดีที่จะจัดการเรียนการสอนสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน อาจมีการให้ ครูปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรในการสอนเพิ่มเติม ส่วนครูนั้นก็ให้นำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาช่วย

ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในด้านวิชาการของนักเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารวิชาการมากยิ่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ด้วยความรู้สึกว่าโรงเรียนนั้นควรเข้าร่วมกับชุมชนให้มากที่สุด อีกทั้งอยากให้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ให้สืบทอดต่อกันยุคใหม่ที่กำลังเลือนหายไปตามกาลเวลา จากที่ได้ประชุมการทำหลักสูตรท้องถิ่นจึงได้มีการสนับสนุน โดยร่วมกันค้นหา เสนอแนะบุคคลในท้องถิ่นหรือใกล้เคียงมาแนะนำหรือพานักเรียนไปเรียนรู้ในสถานที่จริง นอกจากนี้ยังร่วมกันประสานงานกับชุมชนในการค้นหาผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งหากโรงเรียนต้องการความร่วมมือสิ่งใดยินดีที่จะช่วยเหลือ ประสานงานได้ทุกเมื่อ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ จากที่ชุมชนต้องการให้บุตรหลานมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนชุมชนจึงร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นให้สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง ก่อนหน้านี้ภูมิปัญญาบางอย่างได้ยกเลิกไปด้วยงบประมาณไม่เพียงพอต่อการสนับสนุน จึงคงไว้เพียงบางอย่างเท่านั้น แต่ก็ไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ถึงแม้จะมีหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนแต่การเรียนรู้ของนักเรียนก็ยังไม่เข้าถึงคำว่าภูมิปัญญาเท่าใดนัก ในปัจจุบันได้มีหลายหน่วยงานรวมทั้งชุมชนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น นักเรียนจึงได้เรียนรู้ในสถานที่ และได้ปฏิบัติจริงและพร้อมให้การสนับสนุนเต็มที่และต้องการให้โรงเรียนดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้ ด้วยความต้องการให้บุตรหลานมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนมากขึ้น ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่ใช้คนในท้องถิ่น บางครั้งอาจมีปัญหาของใจที่ไม่เข้าใจ เนื่องจากบางครั้งโรงเรียนไม่มีการส่งหนังสือมาให้ผู้ปกครองรับทราบเกี่ยวกับการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น และคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นผู้ปกครองบางคนยังไม่เข้าใจความหมายว่าอย่างไร ในชุมชนของเรามีอะไรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้างสามารถนำมาใช้ในการสอนได้อย่างไรบ้าง แต่ต่างมองว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญจึงยินดีให้การสนับสนุน หรือจัดหาวิทยากรมาสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะนอกจากจะอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่ต่อไปแล้วยังช่วยเพิ่มรายได้ในครอบครัวได้อีกด้วยเนื่องจากนักเรียนได้นำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้ปกครอง และขอให้มีการสอนอย่างต่อเนื่องต่อไป

จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลภาพรวมนั้น ต่างพร้อมให้การสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน รวมทั้งหลักสูตรท้องถิ่นต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนให้หลากหลาย

และทางชุมชน ได้มีการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้บุตรหลานของคนในชุมชนได้เข้าถึง ภูมิปัญญาของท้องถิ่น

ตารางที่ 2 สรุปสาระสำคัญส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

การมีส่วนร่วม	สาระสำคัญ
1. การค้นหาปัญหาและ สาเหตุ ตลอดจน ความต้องการ	ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เริ่มจากการเข้าร่วมประชุม กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา การศึกษาของโรงเรียนรวมทั้งจัดหาความต้องการช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนเหมือนกับโรงเรียนทั่วไป
2. การวางแผนดำเนินงาน	การวางแผนดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กับชุมชนนั้นส่วนใหญ่จะเริ่มโดยการเข้าร่วมประชุม และให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ
3. การตัดสินใจ	ทุกฝ่ายเห็นด้วยหากโรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดการศึกษากับชุมชนเพราะจะทำให้ให้นักเรียนรู้จักชุมชน มากขึ้นอีกทั้งชุมชนก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ของโรงเรียน
4. การปฏิบัติการ	ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิทยากรมาช่วยสอนและ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เนื่องจากนักเรียนนั้นจะได้มี ความรู้ที่หลากหลาย จากการประชุมหารือของทุกฝ่าย
5. การติดตามและ ประเมินผล	ในการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนา งานวิชาการของโรงเรียนนั้นมีการติดตาม และประเมินผลจาก ประชุมกรรมการสถานศึกษา ประชุมผู้ปกครองในการกล่าวสรุป และหนังสือจากทางโรงเรียนซึ่งมีความพึงพอใจในระดับหนึ่ง ต่อการปฏิบัติงานของทาง โรงเรียน และให้ข้อเสนอแนะว่าควรแจก แบบประเมินให้แก่ผู้ปกครองหรือผู้เข้าร่วมเพื่อให้ได้ทราบ ผลการประเมิน และแนวทางแก้ไขต่อไปได้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	สาระสำคัญ
6. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน	การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานทางวิชาการของโรงเรียน คณะครูได้มีการถ่ายภาพและรวบรวมในการเผยแพร่ผลงานของทางโรงเรียน และประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังมีการติดป้ายหน้าโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลภายนอกได้รับทราบ และมีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของชุมชน ที่ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน ผู้ปกครองจะได้รับทราบ และเกิดความภาคภูมิใจของโรงเรียน
7. การสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน	ทุกฝ่ายพร้อมให้การสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน รวมทั้งหลักสูตรท้องถิ่น ต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนให้หลากหลาย และทางชุมชนได้มีการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้บุตรหลานของคนในชุมชนได้เข้าถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่น

จากตารางที่ 1 สาระสำคัญของส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ดังแสดงในตารางข้างบน

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลแนวทางการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านตามหัวข้อ ให้ข้อมูลภาพรวม ดังนี้

1. แนวทางเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ

งานวิชาการของโรงเรียนถือว่ามีความสำคัญในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ ควรให้ผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญของงาน และให้มีหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมจากกระบวนการบริหารในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ไปในแนวทางเดียวกันเพื่อพัฒนาคุณภาพ และส่งผลต่อนักเรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังเสนอให้มีการนำข้อบกพร่องต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข

แสดงความคิดเห็นให้เป็นประโยชน์สูงสุดโดยเฉพาะต้องเริ่มจากคณะครูที่ต้องเข้าใจในงานวิชาการ และเล็งเห็นถึงความสำคัญ เช่น กลยุทธ์ เป้าหมาย เป็นต้น

2. แนวทางเกี่ยวกับการประชุมฝักอบรม สัมมนา เพื่อนำความรู้ต่าง ๆ จากผู้ปกครอง ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาเพื่อนำไปพัฒนางานวิชาการในทางปฏิบัติ

ความเห็น โดยรวมนั้นต่างเห็นด้วยกับการที่มีการประชุมสัมมนาระหว่างผู้ปกครองกับ โรงเรียนเพราะงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นการบริหารความรู้ และความคิดเห็นของผู้ปกครองสามารถนำไปพัฒนางานวิชาการได้ เช่น การสอน การอ่าน การเขียนของนักเรียน การสนับสนุนการศึกษาที่ผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การบริหารงานไปสู่ความสำเร็จได้ นอกจากนี้ผู้ปกครองบางท่านมีความรู้ความสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ เช่น การสาน การทำขนม การทำขนม ฯลฯ

3. แนวทางเกี่ยวกับการเสริมสร้างสนับสนุนในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน

โรงเรียนมีการประสานงานไปยังคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีส่วนร่วมในการคิด วางแผนร่วมกัน การจัดให้มีการประชุม อบรมนำความรู้ความสามารถ ในท้องถิ่นของตนมาร่วมบูรณาการความรู้มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเสนอว่าบทบาทผู้นำ ต้องมีศักยภาพมากขึ้น คณะครูต้องเข้าใจและพร้อมให้ความร่วมมือ นอกจากนี้หากมีสื่อและ งบประมาณสนับสนุนอื่น ๆ ที่มากขึ้น การดำเนินงานตามแผนก็ทำให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. แนวทางเกี่ยวกับการที่โรงเรียนเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อให้เข้าใจ มุมมองต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ยอมรับในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการ

ด้วยความที่โรงเรียนของเรานั้นเป็นโรงเรียนภายในชุมชนที่สมาชิกในชุมชนต่างคาดหวัง ต่อโรงเรียนของเรานี้มีต่อบุตรหลานของตนให้มีความรู้ความสามารถ ที่ผ่านมารองเรียนเปิดโอกาส ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไข และสนับสนุน แต่อาจเป็นเพียงส่วนน้อยที่เข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากผู้ปกครองหรือแม้แต่คณะกรรมการ สถานศึกษาบางท่านติดภารกิจ โรงเรียนอาจมีกล่องแสดงความคิดเห็น เสนอแนะปัญหาและ แนวทางแก้ไข ส่งเสริมความคิดเห็นสำหรับผู้ที่มีความสะดวก เปิดโอกาสให้ชุมชนมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญโรงเรียนก็ควรมองเห็นความสำคัญต่อความคิดเห็นของชุมชน แล้วนำมาตัดสินใจ เพื่อพัฒนางานภายใน โรงเรียนให้มีการพัฒนาต่อไป

5. แนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าในการคิดตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาโรงเรียนอย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนางานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สิ่งสำคัญที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับผู้ปกครองก่อน ควรเข้าหาชุมชนให้มากขึ้น อาจเป็นการเยี่ยมบ้านของนักเรียน และควรทำข้อมูลศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ ควรเชิญมาร่วม เป็นกรรมการหรือประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียน การจัดงานคืนสู่เหย้าของศิษย์เก่า ก็เป็นแนวทางที่ทำให้โรงเรียนนั้นรู้จัก และพบปะศิษย์เก่าได้มากขึ้น สามารถให้ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน และเห็นความสำคัญกับการเรียนการสอน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนต่อไปได้

6. แนวทางเกี่ยวกับปัญหาในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนยังไม่ได้รับการตอบรับจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานสถาบันอื่นเท่าที่ควร

ทางโรงเรียนควรปรับกระบวนการตัดสินใจโดยโรงเรียนเข้าหาชุมชน ผู้ปกครองมากขึ้น จัดกิจกรรมให้หลากหลายโดยให้ความสำคัญเวลาของผู้ปกครอง การประชุมผู้ปกครองทุกปี เพื่อชี้แจงนโยบาย กลยุทธ์ และส่วนที่ต้องการร่วมมือ โรงเรียนและบุคลากรควรเอาใจใส่กับชุมชน ให้มากกว่านี้ ร่วมพบปะและดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพ โดยยึดผู้ปกครองของนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสที่ควรนำมาเป็นที่ปรึกษา นอกจากนี้ควรมี การประชาสัมพันธ์ สื่อ และเอกสารข่าวสารให้ผู้ปกครอง ชุมชนเห็นความสำคัญของงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นของทางโรงเรียน

7. แนวทางเกี่ยวกับการที่โรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนนั้นเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน วัตถุประสงค์ประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ

การที่โรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากเพราะจะทราบถึงปัญหา เกี่ยวกับนักเรียนโดยตรง ตลอดจนปัญหาในด้านต่าง ๆ ช่วยเหลือและให้ความสำคัญต่อการเรียน การสอน และพัฒนาให้นักเรียนมีประสิทธิภาพ งานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญนักเรียนบางส่วนมีปัญหา ในเรื่องการเรียนรู้ ผู้ปกครองบางท่านไม่มีเวลาในการมาหาทางออกร่วมกันในการพัฒนางานวิชาการ จะทำให้โรงเรียนหาวิธีการแก้ปัญหาได้ซึ่งจะทำให้งานวิชาการมีศักยภาพต่อไป หรือการเชิญ ตัวแทนผู้ปกครองมาร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหาร และการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และหาทางออกจากการที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้ามาเสนอแนะให้กับทางโรงเรียน โดยการให้ โรงเรียนมีแบบประเมิน แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนการบริหารงานของ โรงเรียน

8. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชนที่ต้องดำเนินงานไปพร้อมกับการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ งานธุรการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานบริหารทั่วไปให้เท่าเทียมกันเพื่อช่วยในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพคือเป็นทั้งคนเก่ง คนดีได้

งานวิชาการด้านประสานความร่วมมือกับชุมชนต้องดำเนินงานไปพร้อมงานทั้ง 4 ด้านนั้น โรงเรียนยังไม่พร้อมงานบางอย่างยังไม่เท่าเทียมกัน แต่ถ้าดำเนินการไปพร้อมกันนั้นจะเป็นเรื่องที่ดี เช่น การประชุมผู้ปกครองเป็นการดำเนินงานทุกอย่างมาใช้แต่ทางโรงเรียนยังไม่นำมาใช้ให้เกิดผลเท่าใดนัก ส่วนเรื่องของการบริหารงานบุคลากรยังขาดการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนการจัดการเรียนการสอนยังขาดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สิ่งสำคัญหากมีการตั้งใจทำงาน ให้ความร่วมมือประสานความสามัคคี ไม่ว่าจะงานใด ๆ ก็ต่างมีความสำคัญเท่าเทียมกันและควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน โรงเรียนให้มีความหลากหลาย

9. แนวทางเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาศักยภาพของนักเรียน โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน

เห็นสมควรด้วย เพราะนอกจากนักเรียนจะพัฒนาศักยภาพของตัวเองได้ก็ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตัวเองด้วย การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ของครูเรื่องการสอนควรนำชุมชนเข้ามาช่วย นับว่าจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เกิดประโยชน์กับนักเรียนอย่างแท้จริง การนำความรู้ความสามารถมาพัฒนานักเรียนและให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเป็นสิ่งที่ควรพัฒนา พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและทำความเข้าใจกับทางคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือในด้านนี้

ตารางที่ 3 สรุปสาระสำคัญส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

การมีส่วนร่วม	แนวทางพัฒนา
1. การค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ	ควรให้ผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญของงาน และให้มีหน่วยงานอื่น เข้ามามีส่วนร่วมจากกระบวนการบริหารในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ไปในแนวทางเดียวกันเพื่อพัฒนาคุณภาพ และส่งผลต่อนักเรียนเป็นสำคัญ
2. การวางแผนดำเนินงาน	บทบาทผู้นำต้องมีศักยภาพมากขึ้น คณะครูต้องเข้าใจและพร้อมให้ความร่วมมือ นอกจากนี้หากมีสื่อและงบประมาณสนับสนุนอื่น ๆ ที่มากขึ้นการดำเนินงานตามแผนก็ควรทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
3. การตัดสินใจ	โรงเรียนอาจมีกล่องแสดงความคิดเห็น เสนอแนะปัญหา และแนวทางแก้ไข ส่งเสริมความคิดเห็นสำหรับผู้ที่มีความสะดวก เปิดโอกาสให้ชุมชนมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญ โรงเรียนก็ควรมองเห็นความสำคัญต่อความคิดเห็นของชุมชน แล้วนำมาตัดสินใจเพื่อพัฒนาภายในโรงเรียนให้มีการพัฒนาต่อไป
4. การปฏิบัติการ	การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ของครูเรื่องการสอนควรนำชุมชนเข้ามาช่วย นับว่าจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ควรมีการประชุมปฏิบัติการของครู และผู้ปกครอง
5. การติดตามและประเมินผล	ควรเชิญตัวแทนผู้ปกครองมาร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหาร และการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารควรมีการติดตาม และนิเทศการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ รวมทั้ง โรงเรียนควรมีแบบประเมิน ให้แก่ผู้ปกครองในการวัดผล และเสนอแนะเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน และมีแบบประเมิน แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การบริหารงานของโรงเรียน
6. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน	ทางโรงเรียนควรปรับกระบวนทัศน์เชิงรุกโดยโรงเรียนเข้าหาชุมชน ผู้ปกครองมากขึ้น ในการหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพควรมีการประชาสัมพันธ์ สื่อ และเอกสารข่าวสารให้ผู้ปกครอง ชุมชน ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน โรงเรียนให้มีความหลากหลาย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	แนวทางพัฒนา
7. การสนับสนุนการใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับ การพัฒนางานวิชาการ ของโรงเรียน	การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ของครูเรื่องการสอนควรรนำชุมชน เข้ามาช่วย เพื่อให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เกิดประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง

จากตารางที่ 2 สาระสำคัญส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้าน
การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ดังแสดง
ในตารางข้างบน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน และศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล แนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นแนวทางในการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ จำนวน 6 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 2 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 8 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 20 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารงานวิชาการด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน โดยมีวิธีสร้างเครื่องมือการศึกษาข้อมูลเอกสาร การศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วม และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน นำมากำหนดแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามและแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง และจัดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาเป็นขั้นตอนสุดท้าย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนข้อมูลเอกสาร การวิจัย และการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปความตามประเด็น ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สรุปผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็น ดังนี้

1.1 ข้อมูลการเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ดังนี้ ครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมถึงมีการประชุมบุคลากรภายในโรงเรียนอยู่บ่อยครั้ง ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองทุกท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เริ่มจากการเข้าร่วมประชุมกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

1.2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกับชุมชน

ดังนี้ การวางแผนดำเนินงานกันอยู่ต่อเนื่องไม่ว่าจะมีการประชุมคณะครูและบุคลากรก่อนเปิดภาคเรียน ประชุมปรึกษาหารือประจำเดือน หรือหากมีกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งก็มีการประชุมหารืออยู่บ่อยครั้ง และเสนอแนะ พร้อมให้การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ

1.3 ข้อมูลการแสดงความคิดเห็น หากโรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษากับชุมชน ดังนี้ โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนการศึกษากับชุมชนทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม มีข้อเสนอแนะกับโรงเรียนเพื่อทำให้คณะครูและบุคลากรในชุมชนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ชุมชนได้เรียนรู้กันมากขึ้น

1.4 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิทยากร มาช่วยสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ภาษาต่างประเทศ กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ดังนี้ โรงเรียนจะมีการประชุมหารือก่อนทุกครั้ง กรรมการสถานศึกษาจะมีการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอยู่แล้ว และได้มีการประชุมอยู่บ่อยครั้งก็ได้พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการจัดหาวิทยากร เสนอแนะวิทยากรมาช่วยในการสอนเพื่อให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความสัมพันธ์กับชุมชนมากยิ่งขึ้น คนในชุมชนที่ว่างเว้นจากการทำงานเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยสอนนักเรียน

1.5 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

ดังนั้น คณะครูทุกท่านมีแบบบันทึกการประเมินตามรูปแบบของโรงเรียน เพื่อที่จะทราบถึงพัฒนาการของนักเรียน อีกทั้ง มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับทราบปัญหา และแนวทางที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน

1.6 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานทางวิชาการของโรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนมีการลงประชาสัมพันธ์ในระบบอินเทอร์เน็ต ครูทุกท่านจะมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ กรรมการสถานศึกษา ทางชุมชน และวัดมีการประกาศเสียงตามสาย และมีการพูดคุยของบุคลากรของคณะในชุมชนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

1.7 ข้อมูลการสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ดังนี้ มีการให้ครูปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรในการสอนเพิ่มเติม ส่วนครูนั้นก็จะมีภูมิปัญญาที่มีอยู่ มาช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในด้านวิชาการของนักเรียน ได้มีหลายหน่วยงาน รวมทั้งชุมชนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น นักเรียนจึงได้เรียนรู้ในสถานที่ และได้ปฏิบัติจริง ต้องการให้โรงเรียนดำเนินการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ของผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา ดังนี้

2.1 ควรอาศัยความร่วมมือจากกระบวนการบริหารทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วม ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้โรงเรียนเข้าหาชุมชน ร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

2.2 คณะครูต้องทำความเข้าใจ และพร้อมให้ความร่วมมือ ในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามนักเรียน รวมทั้งมีการประชุมคณะกรรมการ มีการร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้การสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน และความต้องการที่ขาดแคลน

2.3 ควรมีการปรับกระบวนการทัศน์เชิงรุก โดยโรงเรียนเข้าหาชุมชน ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.4 โรงเรียนควรเพิ่มเติมสื่อทางด้านเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ และควรนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียน มีการประชุมปฏิบัติการของครู และผู้ปกครอง

2.5 สิ่งสำคัญนั้นผู้บริหารควรมีการติดตาม และนิเทศการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน รวมทั้งโรงเรียนควรมีแบบประเมิน ให้แก่ผู้ปกครองในการวัดผล และเสนอแนะเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน

2.6 การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน โรงเรียนมีการจัดประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ของทางโรงเรียน ซึ่งควรให้มีความหลากหลายมากขึ้น

2.7 การสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ของครู เรื่องการสอนควรนำชุมชนเข้ามาช่วย เพื่อให้มีกิจกรรม
การเรียนการสอนที่หลากหลาย เกิดประโยชน์กับนักเรียนอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการด้าน
การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย
ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของ
โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา
วิชาการของโรงเรียนกับชุมชน มีลักษณะเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ 6 ประการ คือ
1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ 2) การมีส่วนร่วม
ในการวางแผนดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 6) การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
ผลงาน และ 7) การสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนได้กำหนดสาระ
การเรียนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการในการกำหนดโครงการและกิจกรรมที่ต้องผ่านความเห็นชอบ
ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีความชัดเจนในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร
วงษ์พิทักษ์ (2555, หน้า 65) ที่ศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
นครระยองวิทยาคม (วัดโคงใต้) พบว่า มีลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วม 5 ประการ คือ 1) การระดม
ความคิด คือ การที่ชุมชนเข้ามาระดมความคิด ร่วมกันวิเคราะห์ และความต้องการจำเป็น
2) การวางแผน คือ การนำข้อดี ข้อจำกัด มาจัดกรอบในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ 3) ร่วมมือกัน
ปฏิบัติงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนที่วางไว้ 4) ร่วมกันติดตามและ
ประเมินผล ที่มีการติดตามประเมินผลอย่างชัดเจน 5) การรับประโยชน์ร่วมกัน

1.1 การเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการในการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลค้นหาปัญหา สาเหตุที่เกิดขึ้น
ระดมความคิด ความต้องการจำเป็นของโรงเรียน มีการวางแผนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ นำสิ่งที่
ร่วมกันระดมความคิดวางแผนมากำหนดแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ในการส่งผลต่อนักเรียนที่ได้รับการศึกษาให้มีคุณภาพ การกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม

ในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ ส่งเสริมความเข้มแข็งของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับบันทึกอ่อนคำ (2537, หน้า 13 อ้างถึงใน เสงี่ยม บำรุงพงษ์, 2553, หน้า 71) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นเริ่มจากการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในชุมชน ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ ทั้งนี้ เป็นการกำหนดวิธีการ และแนวทางในการดำเนินการของโรงเรียนกับชุมชน

1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมีการแบ่งงานกันรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในแผนงานต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมของโรงเรียนที่มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งได้นำแผนงานที่วางไว้ไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ พร้อมทั้ง มีการติดตามและประเมินผล เพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไข และนำผลที่ได้มาร่วมกันประชาสัมพันธ์ให้แก่ชุมชนและบุคคลภายนอกได้ทราบถึงศักยภาพของโรงเรียน ซึ่งนำผลมาชื่นชมยินดีในผลงานและรับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนมีลักษณะของกระบวนการ (Process) ทั้งการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การประชุมวางแผนกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดหาวิทยากร ซึ่งสอดคล้องกับทัศนีย์ แสงอรุณ (2550, บทคัดย่อ) ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ รวมทั้งการติดตาม ควบคุมกับการประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้จ่าย ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน และพิจารณาเห็นชอบกับโครงการที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติการประจำปี

1.3 การแสดงความคิดเห็นหากโรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษากับชุมชน การมีส่วนร่วมของคณะครู โดยการที่ครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและสถานที่จริง ทั้งนี้ เนื่องจากทุกฝ่ายสามารถวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการร่วมกันวางแผนดำเนินงานภายในโรงเรียน และการสร้างสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ผู้ปกครองมีความตระหนักถึงพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับประภาพร วิทยาคม (2555, หน้า 92) ที่กล่าวว่า การมีนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน ตลอดจนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนต้องนึกถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าทดลองฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ฝึกวิเคราะห์การแสดงผลออกและมีเหตุผล

1.4 การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิทยากรมาช่วยสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ คณะครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิทยากรมาช่วยสอน ซึ่งได้มีการเสนอแนะให้มีวิทยากรมาช่วยสอนเพื่อให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ที่หลากหลาย อนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น ทั้งนี้ เนื่องจาก

เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าชุมชนของตนเอง และเข้าถึงชุมชนให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเสถียร บำรุงพงษ์ (2553, หน้า ๖) กล่าวถึง รูปแบบการพัฒนา คือ วางแผนร่วมกัน เปิดศูนย์อาชีพชุมชนของรับบริการสนับสนุนงบประมาณและวิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สร้างความตระหนักในการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียน ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

1.5 การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนางานวิชาการของ โรงเรียน กรรมการสถานศึกษานั้น ให้ความร่วมมือในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการประชุมวางแผน วิเคราะห์หาสาเหตุปัญหาในการพัฒนาโรงเรียน ให้ความเห็นชอบ ติดตามและประเมินผลงาน ตลอดจนการร่วมกันสนับสนุนด้านงบประมาณ และการช่วยเหลือต่าง ๆ ที่โรงเรียนขาดแคลน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหาร โรงเรียน ได้ตั้งกรรมการเพื่อคอยให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรง ในการดำเนินการเพื่อพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมให้มีคุณค่าทั้งด้านการเรียนการสอนและการบริหารงาน ทั้ง 4 งาน ซึ่งสอดคล้องกับประภาส ไก่แก้ว (2551, หน้า 79) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเมืองพัทยา พบว่า คณะกรรมการ ที่ประกอบด้วย ผู้แทนเมืองพัทยา ชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ให้ความร่วมมือ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้คำแนะนำและสนับสนุนการจัดการศึกษา

1.6 การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลงานทางวิชาการของ โรงเรียน สิ่งสำคัญที่สุดในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คือ การติดต่อสื่อสารที่ต้องมีการติดต่อ สื่อสารกันอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานใดก็ตาม เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมกับ โรงเรียนความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการประชุมกรรมการสถานศึกษาอยู่เสมอ เพื่อค้นหา ปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ การวางแผนดำเนินงาน และตัดสินใจ มีการนำครู และนักเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ผู้บริหารและครู ต้องเปิดใจให้กว้าง ทำตัวให้กลมกลืนกับชาวบ้านกล้าปรึกษาในด้านต่าง ๆ สร้างสัมพันธ์อันดีต่อ ชุมชน รวมทั้ง มีการประชาสัมพันธ์สร้างข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมใน โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องทำการเผยแพร่ให้ชุมชนได้รับรู้ และให้คนในชุมชนโดยเฉพาะผู้ปกครองเข้ามา ร่วมกันส่งเสริมความสามารถบุตรหลานของตน การประชาสัมพันธ์นั้นก็ควรมีความหลากหลาย เช่น มีการประชาสัมพันธ์ทางอินเตอร์เน็ต เสียงตามสาย ป้ายประกาศหน้าโรงเรียน แผ่นพับ เป็นต้น โดยที่กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ และสนับสนุน เพื่อเป็น สื่อกลางในการทำความเข้าใจตรงกันระหว่าง โรงเรียนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับจินตนา บุญหนัก (2558, หน้า 80) ที่ศึกษาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กล่าวถึง

ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น คือ โรงเรียนต้องมีการติดต่อสื่อสารกับชุมชน และหน่วยงานอื่นอยู่เสมอ และมีการนำครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน การเข้าถึงชุมชนสร้างสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ของทางโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ และเข้ามาใช้บริการนั้น

1.7 การสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ได้ให้ครูปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรเสริม นั้นปัจจุบัน ได้มีหลายหน่วยงานรวมทั้งชุมชนให้ความสำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และมุ่งให้เป็นประโยชน์และให้การสนับสนุนกับโรงเรียน ซึ่งต้องการให้อนุรักษ์วิถีของชุมชนไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เข้ามาให้ความร่วมมือในการให้ความรู้แก่นักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการสร้างบรรยากาศให้แก่ นักเรียนให้มีความน่าสนใจมากขึ้น อันทำให้เกิดผลดีในการจัดการศึกษา และให้ชุมชนมีความสำคัญกับการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับลิจิต การะภักดี (2546, หน้า 30) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้บุคคลท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนนั้น เป็นการเพิ่มความรู้และความสามารถของบุคคลให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ตรงกับความต้องการของชุมชนมากขึ้น ชุมชนจะได้เห็นความสำคัญของโรงเรียน ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อพัฒนาโรงเรียนและชุมชนต่อไป

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน ของผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการโรงเรียนควรอาศัยความร่วมมือจากกระบวนการบริหารทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วม ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันมีนโยบายในการจัดการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมกับชุมชน เช่น ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ แนะแนวการศึกษาการมีงานทำ และยังมีอีกหลายด้านที่โรงเรียนมีภาระงาน นอกเหนือจากงานสอนมากมาย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดช่องโหว่ของการเข้าหาชุมชน และรวมไปถึงหน่วยงานอื่น ๆ ฉะนั้นแล้ว การที่มีการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นร่วมกัน จึงเป็นทางออกที่ดีด้านหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับลิจิต การะภักดี (2546, หน้า 67) ที่กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญกับสัมพันธ์ชุมชน และหน่วยงานอื่นน้อยโดยมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเป็นครั้งคราว และมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นเมื่อมีหน่วยงานอื่นมาติดต่อเท่านั้น ไม่ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นก่อน

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ผู้บริหาร และคณะครูควรทำความเข้าใจ และพร้อมให้ความร่วมมือ ในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม รวมทั้ง

มีการประชุมกรรมการสถานศึกษาให้ มีการร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ เนื่องจาก ผู้บริหาร เป็นแกนนำสำคัญที่จะมีส่วนช่วยให้การศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นแล้ว การมีวิสัยทัศน์ ที่กว้างไกล และบุคลิกภาพที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คณะครูและบุคลากร ในการทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างจริงจัง ยอมรับการทำงานในทุกฝ่าย รวมทั้งความคิดเห็นของทุกฝ่าย ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนก็เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของทัศนีย์ แสงอรุณ (2550, หน้า 102) ที่กล่าวว่า ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมสำรวจความต้องการ สนับสนุน งานวิชาการแก่ชุมชน สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ และจัดให้มีการเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรมีการปรับกระบวนการทัศนเชิงรุก โดยโรงเรียนเข้าหาชุมชน ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อีกทั้ง ผู้ปกครองยังให้ ความร่วมมือยังไม่ได้เท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากภาระหน้าที่ การทำงานส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีอาชีพ รับจ้าง และทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม ย้ายถิ่นฐานมาจากต่างจังหวัดที่หลากหลาย ไม่มีเวลา เข้าร่วมกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลิขิต การะภักดี (2546, หน้า 66) ที่กล่าวว่า ประชาชน ในชุมชนใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการประกอบอาชีพทำให้ไม่มีเวลาต่อการจัดกิจกรรมของโรงเรียน หรือสนับสนุนงบประมาณนั้น

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โรงเรียนควรเพิ่มเติมสื่อทางด้านเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ และควรนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้กับทางโรงเรียน และร่วมกันจัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับการจัดการศึกษากับทางโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากสื่อนวัตกรรมต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างมากในการจัดการศึกษา และโรงเรียนควรหา สื่อให้ตรงต่อความต้องการ สอดคล้องถึงการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติการต่าง ๆ รวมทั้ง วิทยากร มีหลายหน่วยงานเข้ามาเสนอแนะและช่วยเหลือเพื่อมาเป็นวิทยากรในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทัศนีย์ แสงอรุณ (2550, หน้า 106) กล่าวว่า ควรมีแนวทาง บริหารงานบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนประสานงาน จัดประชุมกับชุมชนให้มีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนตั้งงบประมาณ จัดสรรงบประมาณ ในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาจัดการศึกษา ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ผู้บริหารควรมีการติดตาม มีแบบประเมินให้แก่ผู้ปกครองในการวัดผล และเสนอแนะเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยัง ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ทำให้ขาดทักษะ ในการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับลิขิต เศรษฐบุตร (2551, หน้า 145) ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ที่พบว่า ผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการประเมินงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการประเมินงานวิชาการเท่าที่ควร

2.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน ครูควรเข้าหาชุมชน มากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุน และสร้างสัมพันธ์อันดีต่อชุมชน โรงเรียน มีส่วนร่วมกับชุมชนน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากภาระงานของครูมีมาก อีกทั้งนโยบายในการจัดการศึกษานั้น มีการปรับเปลี่ยนไม่อยู่นิ่ง ทำให้ครูมีเวลาในการเข้าหาชุมชนไม่ตรงกันกับผู้ปกครองเท่าใดนัก ซึ่งสอดคล้องกับเสถียร บารุงพงษ์ (2553, หน้า 65) ที่กล่าวว่า ครูมีหน้าที่ภาระงานสอนมาก ประกอบกับที่โรงเรียนไม่มีคำสั่งการรับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน การเข้าร่วม กิจกรรมของผู้ปกครองน้อย ไม่ค่อยพบปะกับผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างรายวัน และทำงานโรงงานอุตสาหกรรม ไม่สามารถหยุดงานมาร่วมกิจกรรมได้

2.7 ด้านการสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนควรการปรับเปลี่ยนกิจกรรม การเรียนรู้ของครูเรื่องการสอนควรนำชุมชนเข้ามาช่วย เพื่อให้มีกิจกรรมการเรียนการสอน ที่หลากหลาย ทั้งนี้ เนื่องจากทุกฝ่ายต่างต้องการให้การสนับสนุนเพื่อเกิดประโยชน์กับนักเรียน อย่างแท้จริง โดยให้ตรงกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับอัมพร วงษ์พิทักษ์ (2555, หน้า 64) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานด้านครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จะสำเร็จเกิดประโยชน์กับ นักเรียนอย่างแท้จริง ไม่สามารถสำเร็จได้ด้วยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จำเป็นอย่างยิ่งต้องร่วมมือกันทำงาน ในทุกกระบวนการของทุกฝ่ายอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 ควรมีการจัดการส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคลากรกำหนดวิสัยทัศน์และตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียนจากบุคคลภายนอก และโรงเรียนควรส่งเสริมการแก้ปัญหาด้วยระบบการคิด วิเคราะห์ อย่างมีเหตุผลมากกว่าความรู้สึก

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ครูควรเข้าหาชุมชนมากขึ้น เพื่อช่วยกันวางแผนแนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนานักเรียนมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการจัดประชุมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง และควรปรับเวลาให้การร่วมประชุมหารือกับผู้ปกครอง ไปสู่ความสำเร็จ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ควรมีการร่วมมือร่วมใจมากขึ้นระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โรงเรียนควรจัดทำแบบประเมินให้แก่ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้งที่มีกิจกรรมและการสรุปรายงานของทางโรงเรียน

6. ด้านการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน โรงเรียนควรให้ความสำคัญสำหรับการสื่อสารกับชุมชน เพราะจะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

7. ด้านการสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการประชุมผู้ปกครองควรให้ข้อสรุปอย่างชัดเจนในการจัดหา หรือสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยในการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน และโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

2. ควรศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณของกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการ เพื่อหาทางเลือกในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). คู่มือการกระจายอำนาจตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติมา ปรีดีดิถก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษรภาพิพัฒนา.
- ขวัญชัย ตอบกลาง. (2554). การมีส่วนร่วมของครูกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ กลุ่มโรงเรียนวังศิรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินตนา บุญหนัก. (2558). การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินพร เพ็ชรฉกรรจ์. (2554). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหาร โรงเรียนระยองวิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ครุณี จันทรแก้ว. (2554). การบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามการรับรู้ของครูวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ทรงพร อุทिया. (2558). การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านบุพราหมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทัศนีย์ เสียงหวาน. (2557). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ทัศนีย์ แสงอรุณ. (2550). การศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนกึ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชร สุนทรายุทธ. (2556). ทฤษฎีองค์กร และพฤติกรรม หลักการ ทฤษฎี การวิจัย และการปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ชวีช คชการ. (2552). กรอบงานวิชาการแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สถานศึกษาประเภทที่ 2. เข้าถึงได้จาก www.thaischool.in.th/_files_school/86100427/.../86100427_1_20120331-104519.do
- นริสา รอดบำรุง. (2558). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในเครือข่ายแกลงบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ” กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบาย สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประภาพร วิทยาคม. (2555). การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารงานวิชาการของครูอำเภอบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภาส ไก่แก้ว. (2551). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเมืองพัทยา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประเมษฐ์ โมลี. (2552). การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- พรพิมล ศรีโมสาร. (2555). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู ศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2525). *บททวนการพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- มนูญ เชื้อชาติ. (2554). *ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียง*. คุุณินิพนธ์การศึกษาคุุณิบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. นนทบุรี: ไทยร่มเกล้า.
- ลิจิต การะภักดี. (2546). *การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลิจิต เศรษฐบุตร. (2551). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- วลัยกร สารบุญ. (2555). *ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีรศักดิ์ เถาหมอ. (2552). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมโภชน์ อเนกสุข. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมาน อัสวภูมิ. (2552). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สรिता อันสี. (2555). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านวิชาการของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเทศบาลมาตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *รายงานผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- เส็งี่ยม บำรุงพงษ์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านหนองจอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษา* มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- หวน พันธุ์พันธ์. (ม.ป.ป.). *การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างสัมพันธ์กับชุมชน*. เข้าถึงได้จาก <http://facstaff.swu.ac.th/huan/>
- อาจินต์ จรุงผล. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. คุยฎีนิพนธ์การศึกษาคุยฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัมพร วงษ์พิทักษ์. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนครระยองวิทยาคม (วัดโศดใต้)*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Planning Association*, 35(4), 216-224.
- Barnes, R. A. (1995). African American parents' involvement in their children's school. *Dissertation Abstracts International*, 55(10), 3152-A.
- Glod, S. E. (2000, January). Community organizing at a neighborhood high school: Promises and dilemmas in building parent-educator partnership and collaborations. *Pro Quest Digital Dissertations*, 60(7), 295.
- Hafferman, A. N. (1992). Perception of involvement of parents and community members on shared decision making. *Dissertation Abstracts International*, 53(5), 1341-1342-A.
- Hakanen, L. J. (1975). An investigation of school community communication in Vermillim South Dakota. *Dissertation Abstracts International*, 35(3), 6004-A.
- Lee, Y. N. (1984). The educators viewpoint the function of school community relations and their roles in it. *Dissertation Abstracts International*, 45(3), 1757-A.
- United Nation. (1981). *Popular participation as a strategy for promoting community level action and national development*. New York: United Nation.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218.8/ ว.0464

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

14 กันยายน พ.ศ. 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. คำโครงการวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบ
ให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
บูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวมุกดา อุตมะพันธุ์ รหัส 58920795

งานนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ
ของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สญาธิระวิชิตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าว
เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิต
ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218.8/ ว.0465

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

17 กันยายน พ.ศ. 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบ
ให้นิติระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
บูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ดังรายนาม
ต่อไปนี้

นางสาวมุกิตา อุตมะพันธุ์ รหัส 58920795

งานนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ
ของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภายู ธีระวณิชตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวก
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218.8/ ว.0466

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

19 กันยายน พ.ศ. 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบ
ให้นิติระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
บูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวมุกิตา อุตมะพันธุ์ รหัส 58920795

งานนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ
ของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภายุ ธีระวนิชตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวก
ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

ภาคผนวก ข

- แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อการวิจัย
- รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของ
โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
(สัมภาษณ์ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน)

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ขอความกรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริง
ทุกคำตอบจะเก็บไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน แต่จะเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนางานวิชาการของ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ขอให้ท่านตอบการสัมภาษณ์ในตอน
ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดตอบการสัมภาษณ์ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....

ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา นำชุมชน ปกครองนักเรียน

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 2

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ต่อไป

1. ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้างหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกับชุมชนบ้างหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างหากโรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษากับชุมชน

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิทยากรมาช่วยสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ภาษาต่างประเทศ กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ บ้างหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. ท่านมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานทางวิชาการของโรงเรียนบ้างหรือไม่
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. ท่านจะสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของ
โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
(สัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวนทั้งหมด 3 ท่าน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
จำนวน 1 ท่าน และ ครูระดับ คศ.3 จำนวน 2 ท่าน)

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหา
การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียน
วัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญขอความกรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริง ทุกคำตอบจะเก็บไว้
เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
ต่อการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ขอให้ท่านตอบการสัมภาษณ์ในตอน
ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วม
ของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับ
ชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดตอบการสัมภาษณ์ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

ครูระดับ คศ.3

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 2

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์และครูระดับ คศ.3

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ต่อไป

1. ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ ท่านมีแนวคิดอย่างไรเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการส่งเสริมให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาศักยภาพของนักเรียน โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน

.....

.....

.....

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากโรงเรียนมีการประชุมฝึกรอบรม สัมมนา เพื่อนำความรู้ต่าง ๆ จากผู้ปกครอง ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาเพื่อนำไปพัฒนางานวิชาการในทางปฏิบัติ

.....

.....

.....

4. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการที่จะเสริมสร้างสนับสนุนในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

.....

.....

.....

5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการที่โรงเรียนเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของชุมชน เพื่อให้เข้าใจมุมมองต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้นยอมรับในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการ

.....

.....

.....

6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรหากศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาโรงเรียนอย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนางานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

.....

.....

.....

7. จากปัญหาในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนยังไม่ได้รับการตอบรับจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานสถาบันอื่นเท่าที่ควร ท่านมีแนวทางแก้ไข ปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

8. การที่โรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนนั้นเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ตลอดจนวัดผลประเมินผลให้มีประสิทธิภาพท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

9. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชนที่ต้องดำเนินงานไปพร้อมกับการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ งานธุรการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานบริหารทั่วไป ให้เท่าเทียมกันเพื่อช่วยในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพคือเป็นทั้งคนเก่ง คนดี ได้

.....

.....

.....

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายวิรัชศักดิ์ เกาหมอ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
2. นางกิริมย์ ชัยรัตน์	ครูระดับ คศ.3
3. นางสาวพณีย์วรรณ จันทร์แจ่มศรี	ครูระดับ คศ.3
4. นางนภัสพร สุขโข	ครูผู้สอนโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
5. นางสาวอาภัสสรานี อ่อนอ้าย	ครูผู้สอนโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
6. นางสาวรติยา สืบวงศ์รุ่ง	ครูผู้สอนโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
7. นางสาวลัดดาวัลย์ โถนะวัลย์	ครูผู้สอนโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
8. นางสาวณัฐทิภัทร์ ชนรัฐไชยศรี	ครูผู้สอนโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
9. นายภานุพงศ์ บุญชะม้อย	ครูผู้สอนโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
10. นายสุวัช สร้อยคำดี	ประธานกรรมการสถานศึกษา
ของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
11. พระครูปลัดอำพร วราสโก	กรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
12. นายกฤษณะ มะโนใจ	กรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
13. นายสมบุญณ์ เสือตาด	กรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
14. นายประจักษ์ หนองยาไทย	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 หมู่บ้านหนองน้ำเต้าลอย
15. นางศุภานัน ทิมเที่ยง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 8 หมู่บ้านหนองน้ำเต้าลอย
16. นางเบญจวรรณ หนองยาไทย	ผู้ปกครอง
17. นายบุญเสริม บุญยิ่ง	ผู้ปกครอง
18. นายสุขสันต์ บรรเทาทุกข์	ผู้ปกครอง
19. นางอุมากร ภูสว่าง	ผู้ปกครอง
20. นางสาวอรอนงค์ ภูสว่าง	ผู้ปกครอง
21. นายบุญส่ง ศรีเมฆ	ผู้ปกครอง
22. นายสุรเดช ช่างเหล็ก	ผู้ปกครอง
23. นางพัชราภรณ์ กันอินทร์	ผู้ปกครอง